

ДИРЕКТИВА 2009/73/ЄС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ**від 13 липня 2009 року****стосовно спільних правил внутрішнього ринку природного газу
та така, що скасовує Директиву 2003/55/ЄС****(Текст з актуальністю для ЄЄП)**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ І РАДА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про заснування
Європейської Спільноти та, зокрема, його
частину 2 статті 47, статті 55 та 95,

Беручи до уваги пропозицію від Комісії,

Беручи до уваги висновок Європейського
економічно-соціального комітету ⁽¹⁾,

Беручи до уваги висновок Комітету регіонів ⁽²⁾

Діючи відповідно до процедури, встановленої у
статті 251 Договору ⁽³⁾,

Оскільки:

(1) Внутрішній ринок природного газу, який
поступово впроваджується по всьому
Співтовариству з 1999 року, має на меті
надати реальний вибір для усіх
споживачів Європейського Союзу, будь
то громадяни чи підприємства, нові
можливості для підприємництва та
збільшення транскордонної торгівлі
задля досягнення підвищення
ефективності, конкурентних цін, вищих
стандартів послуг, а також сприяти
безпеці постачання та сталості.

(2) Директива 2003/55/ЄС Європейського
Парламенту і Ради від 26 червня
2003 року про спільні правила
внутрішнього ринку природного
газу ⁽⁴⁾ значним чином сприяла
створенню такого внутрішнього ринку
природного газу.

(3) Свободи, які Договір гарантує
громадянам Союзу, у тому числі свободу
руху товарів, свободу заснування та
свободу надання послуг, досяжні лише
на повністю відкритому ринку, який
надає можливість всім споживачам
вільно обирати своїх постачальників, а
всім постачальникам вільно здійснювати
постачання своїм споживачам.

(4) Проте зараз існують перешкоди для
продажу природного газу на рівних
умовах, без дискримінації чи
невигідного становища в Співтоваристві.
Зокрема, недискримінаційний доступ до
мережі та однаково ефективний рівень
регуляторного нагляду у кожній
державі-члені все ще відсутні.

(5) Повідомлення Комісії від 10 січня
2007 року під назвою «Енергетична
політика для Європи» підкреслило
важливість завершення внутрішнього
ринку природного газу та створення
рівних умов гри для усіх підприємств у
сфері природного газу, заснованих у
Співтоваристві. Повідомлення Комісії
від 10 січня 2007 року під назвою
«Перспективи внутрішнього ринку газу
та електроенергії», а також «Опитування
відповідно до статті 17
Регламенту (ЄС) № 1/2003 у
європейських секторах газу та
електроенергії (Кінцевий звіт)»
продемонстрували, що існуючі правила
та заходи не створюють необхідних
рамоч для досягнення цілі добре
функціонуючого внутрішнього ринку.

(6) Без ефективного розмежування мереж
від діяльності з видобутку (виробництва)
та постачання (ефективного
відокремлення (анбандлінгу)) існує
ризик дискримінації не тільки в
експлуатації мережі, але й в стимулах

¹⁰ Офіційний вісник, С 211, 19.08.2008, с. 23.

²⁰ Офіційний вісник, С 172, 05.07.2008, с. 55.

³⁰ Висновок Європейського Парламенту від 09 липня
2008 року (ще не опубліковано в Офіційному віснику),
Спільна позиція Ради від 09 січня 2009 року
(Офіційний вісник, С 70 Е, 24.03.2009, с. 37) та
Позиція Європейського Парламенту від 22 квітня
2009 року (ще не опубліковано в Офіційному віснику).
Рішення Ради від 25 червня 2009 року.

⁴⁰ Офіційний вісник, L 176, 15.07.2003, с. 57.

для вертикально інтегрованих підприємств інвестувати адекватним чином у свої мережі.

- (7) Правила юридичного та функціонального відокремлення (анбандлінгу), як вони передбачені у Директиві 2003/55/ЄС, не призвели, однак, до ефективного відокремлення (анбандлінгу) операторів систем передачі. Тому на своєму засіданні 8 та 9 березня 2007 року Європейська Рада запросила Комісію розробити законодавчі пропозиції для «ефективного розмежування діяльності з постачання та видобутку (виробництва) від експлуатування мереж».
- (8) Лише усунення стимулів для вертикально інтегрованих підприємств дискримінувати конкурентів стосовно доступу до мереж та інвестування може забезпечити ефективне відокремлення (анбандлінг). Відокремлення (анбандлінг) власності, яке передбачає призначення власника мережі оператором системи та його незалежність від будь-яких інтересів у сфері постачання та видобутку (виробництва), є безперечно ефективним і стабільним способом вирішення притаманного конфлікту інтересів та забезпечення безпеки постачання. З цієї причини Європейський Парламент у своїй резолюції від 10 липня 2007 року про перспективи внутрішнього ринку газу та електроенергії⁽⁵⁾ посилався на відокремлення (анбандлінг) власності на рівні передачі як на найбільш ефективний інструмент, за допомогою якого має просуватись інвестування в інфраструктуру у недискримінаційний спосіб, справедливий доступ до мережі для нових учасників та прозорість на ринку. В рамках відокремлення (анбандлінгу) власності від держав-членів мало б, таким чином, вимагатися забезпечити, щоб одна і та сама особа або особи не були наділені правом здійснювати контроль над підприємством з видобутку (виробництва) або постачання і,

водночас, здійснювати контроль чи будь-яке право щодо оператора системи передачі або системи передачі. І навпаки, контроль над системою передачі або оператором системи передачі мав би виключати можливість здійснення контролю чи будь-якого права щодо підприємства з видобутку (виробництва) або постачання. В межах цих обмежень підприємство з видобутку (виробництва) або постачання могло б мати можливість володіти міноритарною акціонерною часткою в операторі системи передачі або системі передачі.

- (9) Будь-яка система для відокремлення (анбандлінгу) мала б бути ефективною в усуненні будь-якого конфлікту інтересів між виробниками, постачальниками та операторами систем передачі з метою створення стимулів для необхідних інвестицій та гарантування доступу нових учасників, що виходять на ринок, в рамках прозорого та ефективного регуляторного режиму та не мала б створювати надмірно обтяжливого регуляторного режиму для національних регуляторних органів.
- (10) Визначення терміну «контроль» взяте з Регламенту Ради (ЄС) № 139/2004 від 20 січня 2004 року про контроль за концентрацією підприємств (Регламент Європейської Ради про злиття)⁽⁶⁾.
- (11) Оскільки відокремлення (анбандлінг) власності вимагає в деяких випадках реструктуризації підприємств, державам-членам, які вирішили впровадити відокремлення власності (анбандлінг), мав би надаватися додатковий час для застосування відповідних положень. З огляду на вертикальні зв'язки між секторами електроенергії та газу положення про відокремлення (анбандлінг) мали б застосовуватися крізь обидва сектори.
- (12) У рамках відокремлення (анбандлінгу) власності, для забезпечення повної незалежності експлуатації мережі від інтересів постачання і видобутку (виробництва) та для запобігання

⁵⁰ Офіційний вісник, С 175 Е, 10.07.2008, с. 206.

⁶⁰ Офіційний вісник, L 24, 29.01.2004, с. 1.

- обмінам будь-якої конфіденційної інформації, одна і та сама особа не мала б входити до складу рад директорів як оператора системи передачі або системи передачі, так і підприємства, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання. З тієї ж причини, одна і та сама особа не мала б бути наділена правом призначати членів рад директорів оператора системи передачі або системи передачі та здійснювати контроль чи будь-яке право щодо підприємства з видобутку (виробництва) або постачання.
- (13) Створення оператора системи або оператора передачі, незалежного від інтересів постачання та видобутку (виробництва), мало б надати можливість вертикально інтегрованому підприємству зберігати у своїй власності активи мережі, забезпечуючи при цьому ефективне розмежування інтересів, за умови, що такий незалежний оператор системи або такий незалежний оператор передачі виконує всі функції оператора системи та що є у наявності деталізоване регулювання та далекоосяжні механізми регуляторного контролю.
- (14) У тих випадках, де станом на 03 вересня 2009 року підприємство, що володіє системою передачі, є частиною вертикально інтегрованого підприємства, держави-члени мали б мати вибір між відокремленням (анбандлінгом) власності та створенням оператора системи або оператора передачі, незалежного від інтересів постачання та видобутку (виробництва).
- (15) З метою повного захисту інтересів акціонерів вертикально інтегрованих підприємств держави-члени мають мати вибір впровадження відокремлення (анбандлінгу) власності або шляхом прямого відчуження, або шляхом розподілу акцій інтегрованого підприємства на акції підприємства з мереж та акції підприємства з постачання та видобутку (виробництва), що залишається, за умови дотримання вимог, що впливають з відокремлення (анбандлінгу) власності.
- (16) Повна ефективність рішень щодо незалежного оператора системи або незалежного оператора передачі мала б забезпечуватись шляхом спеціальних додаткових правил. Правила щодо незалежного оператора передачі передбачають належні регуляторні рамки для гарантування добросовісної конкуренції, достатнього інвестування, доступу для нових учасників, що виходять на ринок, та інтеграції ринків газу. Ефективне відокремлення (анбандлінг) через положення про незалежних операторів передачі мало б ґрунтуватися на стовпі організаційних заходів та заходів, пов'язаних з управлінням операторами систем передачі, та на стовпі заходів, пов'язаних з інвестуванням, приєднанням нових потужностей з видобутку (виробництва) до мережі та інтеграцією ринків через регіональне співробітництво. Незалежність оператора системи передачі мала б також, зокрема, забезпечуватися шляхом певних періодів «охолодження», протягом яких жодна управлінська чи інша відповідна діяльність, що надає доступ до такої самої інформації, яка могла б бути отримана на управлінській посаді, не здійснювалася би у вертикально інтегрованому підприємстві. Модель незалежного оператора передачі ефективного відокремлення (анбандлінгу) відповідає вимогам, викладеним Європейською Радою на її засіданні від 8 та 9 березня 2007 року.
- (17) З метою розвитку конкуренції на внутрішньому ринку газу, великі побутові споживачі мали б бути здатними обирати своїх постачальників та укласти договори із декількома постачальниками для забезпечення своїх вимог щодо газу. Такі споживачі мають бути захищені від положень про ексклюзивність, спрямованих на виключення конкурентних чи додаткових пропозицій.
- (18) Держава-член має право обрати повне відокремлення (анбандлінг) власності на своїй території. У тих випадках, де

держава-член реалізувала це право, підприємство не має права створювати незалежного оператора системи або незалежного оператора передачі. До того ж, підприємство, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання, не може прямо чи опосередковано здійснювати контроль або будь-яке право щодо оператора системи передачі з держави-члена, яка обрала повне відокремлення (анбандлінг) власності.

(19) Відповідно до цієї Директиви різні типи організації ринку існуватимуть на внутрішньому ринку природного газу. Заходи, яких держави-члени могли б вживати для забезпечення рівних умов гри, мали б ґрунтуватися на переважаючих вимогах загального інтересу. Мали б бути проведені консультації з Комісією щодо сумісності таких заходів з Договором та правом Співтовариства.

(20) Впровадження ефективного відокремлення (анбандлінгу) мало б дотримуватися принципу відсутності дискримінації між державним та приватним секторами. З цією метою одна і та сама особа не мала б мати змоги здійснювати контроль або будь-яке право, у порушення правил відокремлення (анбандлінгу) власності або варіанту незалежного оператора системи, одноосібно або спільно, щодо складу, голосування або прийняття рішень органів як операторів системи передачі чи систем передачі, так і підприємств з видобутку (виробництва) або постачання. Що стосується відокремлення (анбандлінгу) власності та рішення щодо незалежного оператора системи, за умови, що держава-член, про яку йдеться, має можливість продемонструвати дотримання вимог, два окремі державні органи мають бути здатними контролювати діяльність з видобутку (виробництва) та постачання, з одного боку, та діяльність з передачі — з іншого.

(21) Повністю ефективне розмежування діяльності, що стосується мережі, від

діяльності з постачання та видобутку (виробництва) мало б застосовуватися по всьому Співтовариству до підприємств як самого Співтовариства, так і тих, які зареєстровані не у Співтоваристві. Для забезпечення того, щоб діяльність, що стосується мережі, та діяльність з постачання та видобутку (виробництва) по всьому Співтовариству залишалися незалежними одна від одної, регуляторні органи мали б бути наділені повноваженнями відмовляти у сертифікації операторам системи передачі, які не дотримуються правил щодо відокремлення (анбандлінгу). Для забезпечення послідовного застосування цих правил по всьому Співтовариству регуляторні органи мали б якомога повніше враховувати висновок Комісії, коли перші приймають рішення про сертифікацію. Для забезпечення, до того ж, дотримання міжнародних зобов'язань Співтовариства та солідарності й енергетичної безпеки в межах Співтовариства Комісія мала б мати право надавати висновок щодо сертифікації стосовно власника системи передачі або оператора системи передачі, який перебуває під контролем особи або осіб з третьої країни або третіх країн.

(22) Безпека постачання енергії є суттєвим елементом громадської безпеки й тому за своєю суттю пов'язана з ефективним функціонуванням внутрішнього ринку газу та з інтегруванням ізольованих ринків газу держав-членів. Газ може дістатися до громадян Союзу лише через мережу. Функціонуючі відкриті ринки газу і, зокрема, мережі та інші активи, пов'язані з постачанням газу, є важливими для громадської безпеки, для конкурентоспроможності економіки та добробуту громадян Союзу. Особам з третіх країн мало б, тому, бути дозволено контролювати систему передачі або оператора системи передачі у разі, якщо вони дотримуються вимог щодо ефективного розмежування, що застосовуються всередині Співтовариства. Без шкоди чи обмеження для міжнародних обов'язків

Співтовариства, Співтовариство вважає, що сектор систем передачі газу має високу важливість для Співтовариства і тому необхідні додаткові запобіжні заходи щодо захисту безпеки постачання енергії до Співтовариства задля уникнення будь-яких загроз для громадського порядку та громадської безпеки у Співтоваристві та добробуту громадян Союзу. Безпека постачання енергії до Співтовариства вимагає, зокрема, оцінки незалежності експлуатації мережі, рівня залежності Співтовариства та кожної держави-члена від постачання енергії з третіх країн, а також режим щодо як внутрішньої, так і зовнішньої торгівлі та інвестування в секторі енергетики в конкретній третій країні. Безпека постачання мала б, тому, оцінюватися у світлі фактичних обставин кожного випадку, а також прав та обов'язків, що виникають відповідно до міжнародного права, зокрема міжнародних угод між Співтовариством та відповідною третьою країною. Там, де це доречно, Комісія заохочується надавати рекомендації про проведення переговорів щодо відповідних угод з третіми країнами, які стосуватимуться безпеки постачання енергії до Співтовариства або про включення необхідних питань до інших переговорів з цими третіми країнами.

- (23) Подальші заходи мали б бути вжиті з метою забезпечення прозорих та недискримінаційних тарифів на доступ до транспортування. Такі тарифи мали б бути застосовні до усіх користувачів на недискримінаційній основі. У тих випадках, де використання установок (об'єкта) зберігання, запасу в системі, або допоміжних послуг здійснюється на достатньо конкурентному ринку, доступ до них може бути дозволений на основі прозорих та недискримінаційних ринкових механізмів.
- (24) Необхідно забезпечити незалежність операторів систем зберігання з метою покращення доступу для третіх сторін до установок (об'єктів) зберігання, які є технічно та/або економічно необхідними

для надання ефективного доступу до системи задля здійснення постачання споживачам. Тому є доречним, щоб установки (об'єкти) зберігання експлуатувалися через юридично відокремлені суб'єкти, які мають ефективні права на прийняття рішень щодо активів, необхідних для обслуговування, експлуатації та розвитку установок (об'єктів) зберігання. Необхідно також підвищити прозорість стосовно потужності зберігання, яка пропонується третім сторонам, шляхом покладення на держави-члени обов'язку визначити та оприлюднити недискримінаційні, чіткі рамки, яка визначають належний регуляторний режим, застосовний до установок (об'єктів) зберігання. Такий обов'язок не мав би вимагати прийняття нового рішення щодо режимів доступу, проте мав би покращити прозорість стосовно режиму доступу до зберігання. Вимоги конфіденційності для комерційно чутливої інформації є особливо важливими у тих випадках, де йдеться про дані стратегічного характеру або де є лише один користувач установки (об'єкта) зберігання.

- (25) Недискримінаційний доступ до мережі розподілу визначає доступ низхідного потоку до споживачів на роздрібному рівні. Простір для дискримінації стосовно доступу для третіх сторін та інвестування ними, проте, є менш значними на рівні розподілу, ніж на рівні передачі, де переважаність та вплив інтересів видобутку (виробництва) зазвичай є більшими, ніж на рівні розподілу. Крім того, юридичне та функціональне відокремлення (анбандлінг) операторів систем розподілу відповідно до Директиви 2003/55/ЄС вимагалось лише з 01 липня 2007 року, і його вплив на внутрішній ринок природного газу ще потрібно оцінити. Правила юридичного та функціонального відокремлення (анбандлінгу), що існують на даний момент, можуть призвести до ефективного відокремлення (анбандлінгу) за умови, якщо вони більш

чітко визначені, належним чином впроваджені та підлягати уважному моніторингу. Для створення рівних умов гри на роздрібному рівні, діяльність операторів систем розподілу мала б, тому, підлягати моніторингу, аби не допустити того, щоб вони скористалися своєю вертикальною інтеграцією стосовно їхньої конкурентної позиції на ринку, зокрема, стосовно побутових та малих непобутових споживачів.

(26) Держави-члени мали б вживати конкретних заходів для допомоги ширшому використанню біогазу та газу з біомаси, виробникам яких мав би надаватися недискримінаційний доступ до газової системи, за умови, що такий доступ є сумісним з відповідними технічними правилами та стандартами безпеки на постійній основі.

(27) Щоб уникнути накладення непропорційного фінансового та адміністративного тягаря на малих операторів системи розподілу, держави-члени мали б бути здатними, там, де це необхідно, звільнити відповідні підприємства від виконання вимог юридичного відокремлення (анбандлінгу) у сфері розподілу.

(28) У тих випадках, де закрита система розподілу використовується для забезпечення оптимальної ефективності інтегрованого постачання енергії, що вимагає особливих експлуатаційних стандартів, або де закрита система розподілу підтримується переважно для використання власником системи, мала б існувати можливість звільнити оператора системи розподілу від обов'язків, які становили б непотрібний адміністративний тягар з огляду на особливий характер відносин між оператором системи розподілу та користувачами системи. Промислові, комерційні майданчики або майданчики зі спільним наданням послуг, такі як будівлі залізничних станцій, аеропорти, лікарні, великі майданчики для кемпінгу з інтегрованими спорудами або майданчики хімічної промисловості, можуть включати закриті системи

розподілу через особливий характер їхньої діяльності.

(29) Директива 2003/55/ЄС запровадила вимогу до держав-членів створити регуляторів з конкретними компетенціями. Однак, досвід свідчить, що ефективність регулювання часто стримується через брак незалежності регуляторів від уряду, а також через недостатні повноваження та свободу дій. З цієї причини, на своєму засіданні 8 та 9 березня 2007 року, Європейська Рада запросила Комісію розробити законодавчі пропозиції, що передбачали б подальшу гармонізацію повноважень та посилення незалежності національних енергетичних регуляторів. Мала б існувати можливість для таких національних регуляторних органів охоплювати обидва сектори, як електроенергії, так і газу.

(30) Енергетичні регулятори мають бути здатними приймати рішення стосовно усіх відповідних регуляторних питань, аби внутрішній ринок природного газу мав функціонувати належним чином, та бути повністю незалежними від будь-яких інших публічних або приватних інтересів. Це не виключає ані судового перегляду, ані парламентського нагляду відповідно до положень конституційного права держав-членів. Крім того, схвалення бюджету регулятора національним законодавчим органом не становить перешкоди для бюджетної автономії. Положення, що стосуються автономії при виконанні асигнованого бюджету регуляторного органу, мають бути імplementовані в межах рамок, визначених національним бюджетним законодавством та правилами. Сприяючи незалежності національного регуляторного органу від будь-яких політичних або економічних інтересів за допомогою належної схеми ротації, мала б бути можливість для держав-членів належним чином враховувати наявність людських ресурсів та розмір правління.

(31) З метою забезпечення ефективного доступу до ринку для всіх гравців ринку,

включно з новими учасниками, що виходять на ринок, необхідні недискримінаційні та такі, що відображають витрати, механізми балансування. Це мало б досягатися шляхом встановлення прозорих ринкових механізмів для постачання та купівлі газу, потрібного в рамках вимог щодо балансування. Національні регуляторні органи мали б відігравати активну роль для забезпечення того, щоб тарифи на балансування були недискримінаційними та такими, що відображають витрати. Водночас, мали б бути передбачені належні стимули для балансування подачі та відбору газу та недопущення загрози для системи.

- (32) Національні регуляторні органи мали б бути здатні закріплювати або схвалювати тарифи, або методики, що лежать в основі розрахунку тарифів, на основі пропозиції оператора системи передачі або оператора(-ів) системи розподілу, або оператора системи скрапленого природного газу (СПГ), або на основі пропозиції, узгодженої між цим(-и) оператором(-ами) та користувачами мережі. При виконанні цих завдань, національні регуляторні органи мали б забезпечувати, щоб тарифи на передачу та розподіл були недискримінаційними та такими, що відображають витрати, та мали б враховували довгострокові, граничні, уникнуті витрати мережі від заходів управління стороною попиту.
- (33) Енергетичні регулятори мали б мати повноваження видавати обов'язкові до виконання рішення щодо підприємств у сфері природного газу та накладати ефективні, пропорційні та стримуючі штрафи на підприємства у сфері природного газу, які не дотримуються своїх обов'язків, або пропонувати, щоб компетентний суд накладав на них такі штрафи. Енергетичні регулятори також мали б бути наділені повноваженнями приймати рішення, незалежно від застосування правил конкуренції, про відповідні заходи, які забезпечують вигоди споживачів шляхом просування ефективної конкуренції, необхідної для

належного функціонування внутрішнього ринку природного газу. Створення програм вивільнення газу є одним із можливих заходів, що може бути використаний для просування ефективної конкуренції та забезпечення належного функціонування ринку. Енергетичні регулятори також мають бути наділені повноваженнями сприяти забезпеченню високих стандартів загальносуспільних послуг відповідно до умов відкриття ринку, захисту вразливих споживачів та повній ефективності заходів із захисту споживачів. Ці положення мають бути без шкоди чи обмеження для повноважень Комісії щодо застосування правил конкуренції, включаючи оцінку злиттів у вимірі Співтовариства, та правил внутрішнього ринку, таких як вільний рух капіталу. Незалежним органом, до якого сторона, яка зазнала впливу від рішення національного регулятора, має право на апеляцію, міг би бути суд або інший арбітражний орган, наділений повноваженнями проводити судовий перегляд.

- (34) Будь-яка гармонізація повноважень національних регуляторних органів мала б включати повноваження надавати стимули підприємствам у сфері природного газу та накладати ефективні, пропорційні та стримуючі штрафи на підприємства у сфері природного газу або пропонувати компетентному суду накладати такі штрафи. Крім того, регуляторні органи мали б мати повноваження вимагати відповідну інформацію в підприємств у сфері природного газу, проводити належні та достатні розслідування та вирішувати спори.
- (35) Інвестиції в основну нову інфраструктуру мають активно просуватись, забезпечуючи при цьому належне функціонування внутрішнього ринку природного газу. З метою посилення позитивного впливу інфраструктурних проєктів, яким надано звільнення, на конкуренцію та безпеку постачання, ринковий інтерес на етапі

планування проєкту мав би бути випробуваний та правила управління перевантаженнями мали б бути впроваджені. У тих випадках, де інфраструктура розташована на території більш ніж однієї держави-члена, Агентство з питань співробітництва енергетичних регуляторів, засноване Регламентом (ЄС) № 713/2009 Європейського Парламенту і Ради від 13 липня 2009 року, що засновує Агентство з питань співробітництва енергетичних регуляторів⁽⁷⁾ («Агентство»), мало б розглядати як крайній засіб запит про надання звільнення, щоб краще врахувати його транскордонні наслідки та полегшити адміністративне поводження з ним. Крім того, з огляду на винятковий профіль ризику будівництва таких основних інфраструктурних проєктів, яким надано звільнення, мало б бути можливим тимчасове надання часткових відступів підприємствам з інтересами у сфері постачання та видобутку (виробництва) стосовно правил відокремлення (анбандлінгу) для проєктів, яких це стосується. Можливість тимчасових відступів мала б застосовуватися, з міркувань безпеки постачання, зокрема, до нових трубопроводів в межах Співтовариства, що транспортують газ з третіх країн до Співтовариства. Звільнення, надані відповідно до Директиви 2003/55/ЄС, продовжують застосовуватися до запланованої дати закінчення терміну дії, як вирішено у наданому рішенні про звільнення.

- (36) Внутрішній ринок природного газу страждає від браку ліквідності та прозорості, що перешкоджає ефективному розподілу ресурсів, хеджуванню ризиків та виходу на ринок нових учасників. Довіра до ринку, його ліквідність та кількість учасників ринку потребують збільшення, а отже, регуляторний нагляд за підприємствами, активними у сфері постачання газу, потребує посилення. Такі вимоги мали б

бути без шкоди чи обмеження для існуючого права Співтовариства стосовно сфери фінансових ринків та бути сумісними з ним. Енергетичним регуляторам та регуляторам фінансових ринків потрібно співпрацювати для того, щоб надати один одному можливість мати огляд ринків, яких це стосується.

- (37) Природний газ переважно, та дедалі більшою мірою, імпортується до Співтовариства з третіх країн. Право Співтовариства має враховувати характеристики природного газу, такі як певна структурна жорсткість, що виникає через концентрацію постачальників, довгострокові договори або брак ліквідності на роздрібному рівні. Тому потрібна більша прозорість, в тому числі щодо формування цін.
- (38) Перед ухваленням Комісією настанов, що більш докладно визначають вимоги щодо зберігання записів, Агентство та Комітет європейських регуляторів цінних паперів («CESR»), заснований Рішенням Комісії 2009/77/ЄС⁽⁸⁾, мали б обговорювати між собою та надавати поради Комісії щодо їхнього змісту. Агентство та CESR мали б також співпрацювати для того, щоб далі дослідити та надати поради щодо того, чи мали б операції (правочини) з договорами постачання газу та газовими деривативами підпадати під дію вимог щодо перед- та/або післяторгової прозорості, і якщо так, то яким мав би бути зміст таких вимог.
- (39) Держави-члени або, у тих випадках, де держава-член таке передбачила, регуляторний орган мали б заохочувати розвиток переривчатих договорів постачання.
- (40) В інтересах безпеки постачання, мав би здійснюватися моніторинг балансу між попитом та пропозицією в окремих державах-членах, і такий моніторинг мав би супроводжуватися звітом про ситуацію на рівні Співтовариства, враховуючи потужність взаємоз'єднань між областями. Такий моніторинг мав би

⁷⁰ Див. сторінку 1 цього Офіційного вісника.

⁸⁰ Офіційний вісник, L 25, 29.01.2009, с. 18.

виконуватися достатньо завчасно для того, щоб уможливити належні заходи, що вживатимуться у разі загрози для безпеки постачання. Будівництво та обслуговування необхідної мережевої інфраструктури, в тому числі потужності взаємоз'єднань, мало б сприяти забезпеченню стабільного постачання газу.

(41) Держави-члени мали б забезпечити щоб, з врахуванням необхідних вимог щодо якості, для біогазу, газу з біомаси або інших видів газу надавався недискримінаційний доступ до газової системи за умови, що такий доступ був би на постійній основі сумісним з відповідними технічними правилами та стандартами безпеки. Такі правила та стандарти мали б забезпечувати, щоб такі гази могли технічно і безпечно впорскуватися в систему природного газу та транспортуватися нею, та мали б також враховувати їхні хімічні характеристики.

(42) Довгострокові договори залишатимуться й надалі важливою частиною постачання газу держав-членів та мали б підтримуватися як варіант для підприємств з постачання газу тією мірою, якою вони не підривали б мету цієї Директиви та були б сумісними з Договором, в тому числі з правилами конкуренції. Тому необхідно враховувати довгострокові договори при плануванні потужності постачання та транспортування підприємств у сфері природного газу.

(43) Для того, щоб забезпечити підтримку високих стандартів загальносуспільних послуг у Співтоваристві, всі заходи, що вживатимуться державами-членами для досягнення цілей цієї Директиви, мали б регулярно повідомлятися Комісії. Комісія мала б регулярно оприлюднювати звіт, який аналізував би заходи, вжиті на національному рівні для досягнення цілей загальносуспільних послуг, та порівнював би їхню ефективність, з метою надання рекомендацій щодо заходів, які мали б бути вжиті на національному рівні для

досягнення високих стандартів загальносуспільних послуг. Держави-члени мали б забезпечити, щоб під час свого приєднання до газової системи споживачі були поінформовані про їхні права на отримання постачання природного газу визначеної якості за прийнятними цінами. Заходи, що вживаються державами-членами для захисту кінцевих споживачів, можуть відрізнятися залежно від того, чи націлені вони на побутових споживачів, чи на малі та середні підприємства.

(44) Дотримання вимог щодо загальносуспільних послуг є фундаментальною вимогою цієї Директиви, і важливим є те, що спільні мінімальні стандарти, яких дотримуються всі держави-члени, визначені в цій Директиві, яка враховує цілі щодо спільного захисту, безпеки постачання, захисту довкілля та еквівалентних рівнів конкуренції в усіх державах-членах. Важливим є те, що вимоги щодо загальносуспільних послуг можуть тлумачитися на національній основі, враховуючи національні обставини та відповідно до права Співтовариства.

(45) Мало б бути можливим для заходів, що впроваджуються державами-членами задля досягнення цілей соціально-економічної згуртованості, включати, зокрема, надання адекватних економічних стимулів, використовуючи, у належних випадках, усі існуючі національні інструменти та інструменти Співтовариства. Мало б бути можливим для таких інструментів включати механізми відповідальності для гарантування необхідних інвестицій.

(46) Тією мірою, якою заходи, вжиті державами-членами для виконання обов'язків щодо загальносуспільних послуг, становлять державну допомогу у значенні частини 1 статті 87 Договору, існує обов'язок відповідно до частини 3 статті 88 Договору повідомляти про них Комісію.

(47) Вимоги щодо загальносуспільних послуг та спільні мінімальні стандарти,

які з них впливають, потребують подальшого посилення для забезпечення того, щоб усі споживачі, особливо вразливі споживачі, могли отримувати вигоду від конкуренції та справедливих цін. Вимоги щодо загальносуспільних послуг мали б визначатися на національному рівні, враховуючи національні обставини; право Співтовариства мало б, проте, поважатися державами-членами. Громадяни Союзу та, у тих випадках, де держави-члени вважають це за доцільне, малі підприємства мали б мати змогу отримувати користь від обов'язків щодо загальносуспільних послуг, зокрема щодо безпеки постачання та прийнятних тарифів. Ключовим аспектом у постачанні споживачів є доступ до об'єктивних і прозорих даних про споживання. Отже, споживачі мали б мати доступ до своїх даних про споживання та пов'язаних з ним цін та вартості послуг, з тим щоб вони могли запрошувати конкурентів робити пропозицію на основі таких даних. Споживачі також мали б мати право на належне інформування про своє споживання енергії. Передоплати мають відображати ймовірне споживання природного газу, а різні системи оплати мають бути недискримінаційними. Інформація про вартість енергії, яка надаватиметься споживачам достатньо часто, створюватиме стимули до енергозбереження, оскільки надаватиме споживачам прямий зворотний зв'язок щодо результатів інвестицій в енергоефективність та змін у поведінці.

- (48) Інтереси споживачів мали б бути в центрі цієї Директиви, а якість послуг мала б бути центральною відповідальністю підприємств у сфері природного газу. Існуючі права споживачів потребують посилення та гарантування, та мали б включати більшу прозорість. Захист споживачів мав би забезпечувати, щоб усі споживачі в найбільш широкому розумінні Співтовариства отримували вигоду від конкурентного ринку. Примусове забезпечення виконання прав споживачів

мало б здійснюватися державами-членами або, у тих випадках, де держава-член таке передбачила, регуляторними органами.

- (49) Споживачам мала б надаватися чітка та зрозуміла інформація стосовно їхніх прав щодо енергетичного сектору. Комісія мала б встановити, після проведення консультацій з відповідними зацікавленими сторонами, включно з державами-членами, національними регуляторними органами, організаціями споживачів та підприємствами у сфері природного газу, доступний, зручний для користувача контрольний список для споживачів енергії, який надаватиме споживачам практичну інформацію про їхні права. Такий контрольний список для споживачів енергії мав би надаватися усім споживачам та мав би бути зроблений загальнодоступним.
- (50) Енергетична бідність є зростаючою проблемою в Співтоваристві. Тому держави-члени, які зазнають впливу та які ще цього не зробили, мали б розробити національні плани дій або інші належні рамки для вирішення проблеми енергетичної бідності, спрямовані на зменшення кількості людей, які страждають від цієї ситуації. У будь-якому випадку, держави-члени мали б забезпечити необхідне постачання енергії для вразливих споживачів. При цьому міг би використовуватися інтегрований підхід, такий як у рамках соціальної політики, а заходи могли б включати заходи соціальної політики або підвищення енергоефективності для житла. Щонайменше, ця Директива мала б дозволяти заходи національної політики на користь вразливих споживачів.
- (51) Більший захист споживачів гарантується наявністю ефективних засобів врегулювання спорів для всіх споживачів. Держави-члени мали б запровадити швидкі та ефективні процедури поведження зі скаргами.
- (52) Мало б бути можливим ґрунтувати впровадження систем інтелектуального обліку на економічній оцінці. Якщо в

- результаті такої оцінки було б зроблено висновок, що впровадження таких систем обліку є економічно прийнятним та ефективним з точки зору витрат лише для споживачів з певним обсягом споживання газу, держави-члени мали б мати змогу врахувати це при впровадженні систем інтелектуального обліку.
- (53) Ринкові ціни мали б створювати правильні стимули для розвитку мережі.
- (54) Просування добросовісної конкуренції та легкого доступу для різних постачальників мало б бути надзвичайно важливим для держав-членів, щоб дозволити споживачам повною мірою скористатися можливостями лібералізованого внутрішнього ринку природного газу.
- (55) Для того, щоб сприяти безпеці постачання, зберігаючи при цьому дух солідарності між державами-членами, особливо у випадку кризи постачання енергії, важливо забезпечити рамки для регіонального співробітництва в дусі солідарності. Така співпраця може спиратися, якщо так вирішать держави-члени, в першу чергу та насамперед, на ринкові механізми. Співпраця задля сприяння регіональній та двосторонній солідарності не мала б покладати непропорційний тягар на учасників ринку або здійснювати дискримінацію між ними.
- (56) З метою створення внутрішнього ринку природного газу, держави-члени мали б плекати інтеграцію своїх національних ринків та співпрацю операторів систем на рівні Співтовариства та на регіональному рівні, також долучаючи ізольовані системи, що формують «газові острови», які продовжують існувати в Співтоваристві.
- (57) Розвиток справжнього внутрішнього ринку природного газу через мережу, пов'язану по всьому Співтовариству, мав би бути однією з основних цілей цієї Директиви, та регуляторні питання щодо транскордонних взаємоз'єднань та регіональних ринків мали б, таким чином, бути одним з основних завдань регуляторних органів, у тісній співпраці з Агентством у тих випадках, де це доречно.
- (58) Закріплення спільних правил для справжнього внутрішнього ринку та відкритого постачання газу також мало б бути однією з основних цілей цієї Директиви. З цією метою невикривлені ринкові ціни мали б забезпечувати стимули для транскордонних взаємоз'єднань, до того ж, призводячи, в довгостроковій перспективі, до збіжності цін.
- (59) Регуляторні органи мали б також надавати інформацію про ринок, щоб дозволити Комісії реалізовувати свою роль зі спостереження та моніторингу внутрішнього ринку природного газу та його коротко-, середньо- та довгострокової еволюції, включаючи такі аспекти, як попит і пропозиція, інфраструктура передачі та розподілу, якість послуг, транскордонна торгівля, управління перевантаженнями, інвестування, оптові та споживчі ціни, ліквідність ринку та покращення довкілля та ефективності. Національні регуляторні органи мали б повідомляти органам з питань конкуренції та Комісії про ті держави-члени, в яких ціни перешкоджають конкуренції та належному функціонуванню ринку.
- (60) Оскільки мета цієї Директиви, а саме створення повністю функціонуючого внутрішнього ринку природного газу, не може бути достатньою мірою досягнута державами-членами, а тому може бути краще досягнута на рівні Співтовариства, Співтовариство може ухвалити заходи, відповідно до принципу субсидіарності, як це встановлено у статті 5 Договору. Відповідно до принципу пропорційності, як це встановлено у зазначеній статті, ця Директива не виходить за межі необхідного для досягнення такої мети.
- (61) Відповідно до Регламенту (ЄС) № 715/2009 Європейського Парламенту і Ради від 13 липня 2009 року про умови

для доступу до мереж передачі природного газу⁽⁹⁾, Комісія може прийняти настанови задля досягнення необхідного рівня гармонізації. Такі настанови, що становлять собою обов'язкові для виконання імплементаційні заходи, є, також і стосовно певних положень цієї Директиви, корисним інструментом, який може бути швидко адаптований за необхідності.

- (62) Заходи, необхідні для імплементації цієї Директиви, мали б прийматися відповідно до Рішення Ради 1999/468/ЄС від 28 червня 1999 року, що встановлює процедури здійснення виконавчих повноважень, покладених на Комісію⁽¹⁰⁾.
- (63) Зокрема, Комісія мала б бути наділена повноваженнями приймати настанови, необхідні для забезпечення мінімального рівня гармонізації, що вимагається для досягнення мети цієї Директиви. Оскільки такі заходи мають загальну сферу застосування і розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення новими несуттєвими положеннями, вони повинні прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, передбаченої статтею 5а Рішення 1999/468/ЄС.
- (64) Відповідно до пункту 34 Міжінституційної угоди про кращу законотворчість⁽¹¹⁾ держави-члени заохочуються до складання, для себе та в інтересах Співтовариства, власних таблиць, що ілюструють, тією мірою, наскільки це можливо, кореляцію між цією Директивою та заходами з транспозиції, та до їх оприлюднення.
- (65) З огляду на обсяг змін, внесених цією Директивою до Директиви 2003/55/ЄС, бажано, з міркувань ясності та раціоналізації, щоб положення, про які йдеться, були б перероблені шляхом об'єднання їх усіх разом в єдиний текст у новій Директиві.

- (66) Ця Директива поважає фундаментальні права та дотримується принципів, визнаних, зокрема, Хартією фундаментальних прав Європейського Союзу,

УХВАЛИЛИ ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

ГЛАВА I ПРЕДМЕТ, СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ І ТЕРМІНИ ТА ОЗНАЧЕННЯ

Стаття 1

Предмет і сфера застосування

1. Ця Директива встановлює спільні правила для передачі, розподілу, постачання та зберігання природного газу. Вона встановлює правила щодо організації та функціонування сектору природного газу, доступу до ринку, критеріїв та процедур, застосованих до надання дозволів на передачу, розподіл, постачання та зберігання природного газу, а також на експлуатацію систем.
2. Правила, встановлені цією Директивою для природного газу, включаючи СПГ, мають також застосовуватись на недискримінаційній основі до біогазу та газу з біомаси або інших видів газу, якщо такі гази можуть бути технічно та безпечно впущені в систему природного газу та передані через неї.

Стаття 2

Терміни та означення

Для цілей цієї Директиви застосовуються такі терміни та означення:

- (1) «підприємство у сфері природного газу» означає фізичну або юридичну особу, яка виконує принаймні одну з таких функцій: видобуток, передача, розподіл, постачання, купівля або зберігання природного газу, включно з СПГ, яка є відповідальною за комерційні, технічні завдання та/або завдання з обслуговування, пов'язані з такими функціями, але не включатиме кінцевих споживачів;

⁹⁰ Див. сторінку 36 цього Офіційного вісника.

¹⁰⁰ Офіційний вісник, L 184, 17.07.1999, с. 23.

¹¹⁰ Офіційний вісник, C 321, 31.12.2003, с. 1.

- (2) «мережа трубопроводів висхідного потоку» означає будь-який трубопровід або мережу трубопроводів, що експлуатується та/або побудована як частина проєкту з видобутку нафти або газу, або використовується для транспортування природного газу від одного або декількох таких проєктів до переробного заводу або терміналу, або кінцевого берегового терміналу вивантаження;
- (3) «передача» означає транспортування природного газу мережею, яка переважно складається з трубопроводів високого тиску, іншою ніж мережа трубопроводів висхідного потоку та іншою ніж частина трубопроводів високого тиску, яка використовується в першу чергу в контексті місцевого розподілу природного газу, з метою його доставки споживачам, але не включаючи постачання;
- (4) «оператор системи передачі» означає фізичну або юридичну особу, яка виконує функцію передачі та є відповідальною за експлуатацію, забезпечення обслуговування та, у разі необхідності, розвиток системи передачі у певній області й там, де це може застосовуватися, її взаємоз'єднань з іншими системами, та за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти припустимий попит на транспортування газу;
- (5) «розподіл» означає транспортування природного газу локальними або регіональними мережами трубопроводів з метою його доставки споживачам, але не включаючи постачання;
- (6) «оператор системи розподілу» означає фізичну або юридичну особу, яка виконує функцію розподілу та є відповідальною за експлуатацію, забезпечення обслуговування та, у разі необхідності, розвиток системи розподілу у певній області й там, де це може застосовуватися, її взаємоз'єднань з іншими системами, та за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти припустимий попит на розподіл газу;
- (7) «постачання» означає продаж, в тому числі перепродаж, природного газу, включно з СПГ, споживачам;
- (8) «підприємство з постачання» означає будь-яку фізичну чи юридичну особу, яка виконує функцію постачання;
- (9) «установка (об'єкт) зберігання» означає установку (об'єкт), що використовується для створення запасу природного газу та належить підприємству у сфері природного газу та/або експлуатується ним, включно з частиною установок СПГ, яка використовується для зберігання, але за винятком частки, яка використовується для виробничих операцій, та за винятком установок (об'єктів), зарезервованих виключно для операторів системи передачі для виконання ними їхніх функцій;
- (10) «оператор системи зберігання» означає фізичну чи юридичну особу, яка виконує функцію зберігання та є відповідальною за експлуатацію установки зберігання;
- (11) «установка СПГ» означає термінал, який використовується для скраплення природного газу або імпортування, вивантаження та регазифікації СПГ, і включає допоміжні послуги та тимчасове зберігання, які необхідні для процесу регазифікації та подальшої доставки до системи передачі, але не включає жодну частину терміналів СПГ, що використовуються для зберігання;
- (12) «оператор системи СПГ» означає фізичну чи юридичну особу, яка виконує функцію скраплення природного газу або імпортування, вивантаження та регазифікації СПГ та є відповідальною за експлуатацію установки СПГ;
- (13) «система» означає будь-які мережі передачі, мережі розподілу, установки СПГ та/або установки зберігання, що належать підприємству у сфері природного газу та/або експлуатуються ним, включно з запасом в системі та своїми установками, що здійснюють постачання допоміжних послуг та такими установками пов'язаних підприємств, які необхідні для надання доступу до передачі, розподілу та СПГ;

- (14) «допоміжні послуги» означає всі послуги, необхідні для доступу до мереж передачі, мереж розподілу, установок СПГ та/або установок (об'єктів) зберігання та їх експлуатації, включно з балансуванням навантаження, змішування та впорскування інертних газів, але не включаючи установки (об'єкти), зарезервовані виключно для операторів системи передачі, які виконують свої функції;
- (15) «запас в системі» означає зберігання газу шляхом стиснення в системах передачі та розподілу, але не включаючи установки (об'єкти), зарезервовані для операторів системи передачі, які виконують свої функції;
- (16) «взаємоз'єднана система» означає деяку кількість систем, які пов'язані між собою;
- (17) «взаємоз'єднання» означає лінію передачі, яка перетинає або простягається через кордон між державами-членами з єдиною метою з'єднання національних систем передачі цих держав-членів;
- (18) «пряма лінія» означає трубопровід природного газу, що доповнює взаємоз'єднану систему;
- (19) «інтегроване підприємство у сфері природного газу» означає вертикально або горизонтально інтегроване підприємство;
- (20) «вертикально інтегроване підприємство» означає підприємство у сфері природного газу або групу підприємств у сфері природного газу, де одна й та сама особа або ті самі особи наділені правом, прямо чи опосередковано, здійснювати контроль та де підприємство або група підприємств здійснюють принаймні одну з таких функцій як передача, розподіл, СПГ або зберігання та принаймні одну з таких функцій як видобування або постачання природного газу;
- (21) «горизонтально інтегроване підприємство» означає підприємство, що здійснює принаймні одну з таких функцій як видобування, передача, розподіл, постачання або зберігання природного газу та не пов'язану з газом діяльність;
- (22) «пов'язане підприємство» означає афілійоване підприємство у значенні статті 41 Сьомої Директиви Ради 83/349/ЄЕС від 13 червня 1983 року, що ґрунтується на пункті (g) частини 2 статті 44^(12*) Договору про консолідовану звітність⁽¹³⁾, та/або асоційоване підприємство відповідно до частини 1 статті 33 зазначеної Директиви, та/або підприємство, що належить одним і тим самим акціонерам;
- (23) «користувач системи» означає фізичну або юридичну особу, яка здійснює постачання до системи або користується постачанням від системи;
- (24) «споживач» означає оптового або кінцевого споживача природного газу або підприємство у сфері природного газу, яке купує природний газ;
- (25) «побутовий споживач» означає споживача, який купує природний газ для свого власного побутового споживання;
- (26) «непобутовий споживач» означає споживача, який купує природний газ, не призначений для свого власного побутового використання;
- (27) «кінцевий споживач» означає споживача, який купує природний газ для свого власного використання;
- (28) «кваліфікований споживач» означає споживача, який має право вільно купувати газ у постачальника на свій вибір у значенні статті 37;
- (29) «оптовий споживач» означає фізичну або юридичну особу, за винятком оператора системи передачі або оператора системи розподілу, яка купує природний газ з

¹² (*) Назва Директиви 83/349/ЄЕС була скоригована з урахуванням зміни нумерації статей Договору про заснування Європейської Співтовариства відповідно до статті 12 Амстердамського договору. Початкове посилання було на пункт (g) частини 3 статті 54.

¹³ Офіційний вісник, L 193, 18.07.1983, с. 1.

метою перепродажу в межах або поза межами системи, де вона зареєстрована;

- (30) «довгострокове планування» означає планування потужностей з постачання та передачі підприємств у сфері природного газу на довгостроковій основі з метою задоволення попиту на природний газ системи, диверсифікації джерел та гарантування безпеки постачання споживачам;
- (31) «ринок, що розвивається» означає державу-члена, в якій перше комерційне постачання за її першим довгостроковим договором постачання природного газу було здійснено не більше ніж 10 років тому;
- (32) «безпека» означає як безпеку постачання природного газу, так і технічну безпеку;
- (33) «нова інфраструктура» означає інфраструктуру, яка не була завершена до 04 серпня 2003 року;
- (34) «договір постачання газу» означає договір про постачання природного газу, але не включає газовий дериватив;
- (35) «газовий дериватив» означає фінансовий інструмент, зазначений у пунктах 5, 6 або 7 Розділу С Додатка I до Директиви 2004/39/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 21 квітня 2004 року про ринки фінансових інструментів⁽¹⁴⁾, де такий інструмент стосується природного газу;
- (36) «контроль» означає будь-які права, договори або будь-які інші засоби, які або окремо або у комбінації та з огляду на міркування стосовно причетних фактів чи законодавства наділяють можливістю здійснювати вирішальний вплив на підприємство, зокрема через:
- (a) власність або право користування на всі або частину активів підприємства;
 - (b) права або договори, які наділяють можливістю здійснювати вирішальний вплив на склад, голосування або рішення органів підприємства.

ГЛАВА II ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКТОРУ

Стаття 3

Обов'язки щодо загальносупільних послуг та захист споживачів

1. Держави-члени мають забезпечити, на основі своєї інституційної організації та з належним урахуванням принципу субсидіарності, щоб, без обмеження чи шкоди для частини 2, діяльність підприємств у сфері природного газу здійснювалася відповідно до принципів цієї Директиви з метою досягнення конкурентного, безпечного та сталого з позиції довкілля ринку природного газу, та мають утримуватись від дискримінації між такими підприємствами стосовно їхніх прав або обов'язків.
2. Враховуючи повною мірою відповідні положення Договору, зокрема його статтю 86, держави-члени можуть покласти на підприємства, що провадять діяльність у газовій галузі, в загальноекономічних інтересах, обов'язки щодо загальносупільних послуг, які можуть стосуватися безпеки, включаючи безпеку постачання, регулярності, якості та ціни постачання, а також захисту довкілля, включаючи енергоефективність, енергію з відновлюваних джерел та захист клімату. Такі обов'язки мають бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними, такими, що можна перевірити, а також гарантувати рівність доступу підприємств у сфері природного газу Співтовариства до національних споживачів. Стосовно безпеки постачання, енергоефективності / управління стороною попиту, та для виконання цілей у сфері довкілля та енергії з відновлюваних джерел, як зазначено у цій частині, держави-члени можуть впровадити імплементацію довгострокового планування, з врахуванням можливості третіх сторін, що намагатимуться отримати доступ до системи.
3. Держави-члени мають вживати належних заходів для захисту кінцевих споживачів і, зокрема, забезпечити наявність адекватних запобіжних заходів для захисту

¹⁴⁰ Офіційний вісник, L 145, 30.04.2004, с. 1.

вразливих споживачів. У цьому контексті кожна держава-член має визначити концепцію вразливих споживачів, яка може стосуватися енергетичної бідності та, серед іншого, заборони відключення газу таким споживачам у критичні часи. Держави-члени мають забезпечити, щоб права та обов'язки, пов'язані з вразливими споживачами, застосовувалися. Зокрема, вони мають вживати належних заходів для захисту кінцевих споживачів у віддалених областях, які приєднані до газової системи. Держави-члени можуть призначити постачальника «останньої надії» для споживачів, які приєднані до газової системи. Вони мають забезпечити високий рівень захисту споживачів, особливо щодо прозорості стосовно договірних положень та умов, загальної інформації та механізмів врегулювання спорів. Держави-члени мають забезпечити, щоб кваліфікований споживач дійсно був здатний легко перейти до нового постачальника. Стосовно принаймні побутових споживачів, такі заходи мають включати заходи, викладені в Додатку I.

4. Держави-члени мають вжити належних заходів, таких як формулювання національних енергетичних планів дій, надання пільг із соціального забезпечення аби забезпечити необхідне постачання газу вразливим споживачам або передбачення підтримки для підвищення енергоефективності аби вирішити проблему енергетичної бідності, у тих випадках, де вона виявлена, у тому числі в ширшому контексті бідності. Такі заходи не мають перешкоджати ефективному відкриттю ринку, як встановлено у статті 37, та функціонуванню ринку та мають бути повідомлені Комісії, у випадках, коли це є доречним, відповідно до частини 11 цієї статті. Такі повідомлення не мають містити заходи, вжиті в рамках загальної системи соціального забезпечення.

5. Держави-члени мають забезпечити, щоб усі споживачі, приєднані до газової мережі, мали право на отримання свого газу, що надається постачальником, за умови згоди постачальника, незалежно від держави-члена, в якій постачальник зареєстрований, за умови, що постачальник дотримується чинних правил торгівлі та балансування та відповідно до вимог щодо безпеки постачання. У зв'язку з цим держави-члени мають вжити всіх заходів, які є необхідними для забезпечення того, щоб

адміністративні процедури не створювали бар'єру для підприємств з постачання, які вже зареєстровані в іншій державі-члені.

6. Держави-члени мають забезпечити, щоб:
- (a) у тих випадках, де споживач, дотримуючись договірних умов, бажає змінити постачальника, така зміна була здійснена відповідним(-и) оператором(-ами) протягом трьох тижнів; та
 - (b) споживачі мали право на отримання усіх відповідних даних про споживання.

Держави-члени мають забезпечити, щоб права, зазначені в пунктах (a) та (b) першого абзацу, надавалися споживачам у недискримінаційний спосіб з точки зору витрат, зусиль або часу.

7. Держави-члени мають впроваджувати належні заходи, аби досягти цілей соціально-економічної згуртованості та захисту довкілля, які можуть включати заходи з боротьби зі зміною клімату, а також безпеки постачання. Такі заходи можуть включати, зокрема, надання адекватних економічних стимулів, використовуючи, там, де це доцільно, всі існуючі національні інструменти та інструменти Співтовариства для обслуговування та будівництва необхідної мережевої інфраструктури, в тому числі потужності взаємоз'єднань.

8. З метою просування енергоефективності держави-члени або, де держава-член таке передбачила, регуляторний орган має наполегливо рекомендувати, щоб підприємства у сфері природного газу оптимізувати використання газу, наприклад, шляхом надання послуг енергоменеджменту, розробки інноваційних формул ціноутворення або впровадження систем інтелектуального обліку або розумних мереж, там, де це доцільно.

9. Держави-члени мають забезпечити створення єдиних контактних пунктів для надання споживачам усієї необхідної інформації щодо їхніх прав, чинного законодавства та механізмів врегулювання спорів, доступних їм у разі виникнення спору. Ці контактні пункти можуть бути частиною пунктів загальної інформації для споживачів.

Держави-члени мають забезпечити наявність незалежного механізму, такого як енергетичний

омбудсмен або орган захисту споживачів, з метою забезпечення ефективного розгляду скарг та врегулювання спорів в позасудовому порядку.

10. Держави-члени можуть прийняти рішення не застосовувати положення статті 4 стосовно розподілу тією мірою, якою таке застосування могло б перешкоджати, юридично або фактично, виконанню обов'язків, покладених на підприємства у сфері природного газу в загальноекономічних інтересах, та тією мірою, якою розвиток торгівлі не зазнав би впливу настільки, що це суперечило б інтересам Співтовариства. Інтереси Співтовариства включають, серед іншого, конкуренцію стосовно кваліфікованих споживачів відповідно до цієї Директиви та статті 86 Договору.

11. Держави-члени мають, після імплементації цієї Директиви, повідомити Комісії про всі заходи, ухвалені для виконання обов'язків щодо загальносуспільних послуг, включно з захистом споживачів та довкілля, та про їхній можливий вплив на внутрішню та міжнародну конкуренцію, незалежно від того, чи потребують такі заходи відступу від положень цієї Директиви. Вони мають повідомляти Комісії у подальшому, кожні два роки, про будь-які зміни в цих заходах, незалежно від того, чи потребують вони відступу від цієї Директиви.

12. Комісія має встановити, у консультації з відповідними зацікавленими сторонами, включно з державами-членами, національними регуляторними органами, організаціями споживачів та підприємствами у сфері природного газу, чіткий та стислий контрольний перелік для споживачів енергії щодо практичної інформації про права споживачів енергії. Держави-члени мають забезпечити, щоб постачальники газу або оператори системи розподілу, у співробітництві з регуляторним органом, вживали необхідних кроків, аби надавати своїм споживачам копії контрольного переліку для споживачів енергії, та забезпечували, аби він був загальнодоступним.

Стаття 4

Процедура уповноваження

1. За тих обставин, де для будівництва або експлуатації установок (об'єктів) у сфері природного газу необхідне уповноваження (наприклад, ліцензія, дозвіл, концесія, згода або

схвалення), держави-члени або будь-який призначений ними компетентний орган мають надавати уповноваження на будівництво та/або експлуатацію таких установок (об'єктів), трубопроводів та пов'язаного обладнання на своїй території відповідно до частин 2–4. Держави-члени або будь-який призначений ними компетентний орган можуть також надавати уповноваження на тій самій основі для постачання природного газу та для оптових споживачів.

2. У тих випадках, де держави-члени мають систему уповноваження, вони мають встановити об'єктивні та недискримінаційні критерії, яким має відповідати підприємство, що подає заявку на отримання уповноваження на будівництво та/або експлуатацію установок (об'єктів) у сфері природного газу або заявку на отримання уповноваження на постачання природного газу. Недискримінаційні критерії та процедури надання уповноважень мають бути оприлюднені. Держави-члени мають забезпечити, щоб процедури уповноваження для установок (об'єктів), трубопроводів та пов'язаного обладнання враховували важливість проекту для внутрішнього ринку природного газу, якщо це доцільно.

3. Держави-члени мають забезпечити, щоб причини будь-якої відмови у наданні уповноваження були об'єктивними та недискримінаційними, і щоб вони надавалися заявнику. Причини таких відмов мають бути повідомлені Комісії з метою інформування. Держави-члени мають встановити процедуру, що дозволяє заявнику подати апеляцію проти такої відмови.

4. Для розвитку областей, щойно забезпечених постачанням, та ефективної експлуатації в цілому, та без обмеження чи шкоди для статті 38, держави-члени можуть відмовити у наданні подальшого уповноваження на будівництво та експлуатацію систем трубопроводів розподілу у будь-якій конкретній області після того, як такі системи трубопроводів були побудовані або запропоновані для будівництва в цій області, та якщо існуюча або запропонована потужність не є насиченою.

Стаття 5

Моніторинг безпеки постачання

Держави-члени мають забезпечити моніторинг питань безпеки постачання. У випадках, де держави-члени вважають це за доцільне, вони можуть делегувати це завдання регуляторним органам, зазначеним у частині 1 статті 39. Такий моніторинг має, зокрема, охоплювати баланс попиту та пропозиції на національному ринку, рівень очікуваного майбутнього попиту та доступних поставок, передбачену додаткову потужність, що планується або будується та якість і рівень обслуговування мереж, а також заходи для покриття пікового попиту та подолання дефіциту одного або декількох постачальників. Компетентні органи мають оприлюднювати, до 31 липня кожного року, звіт з викладенням висновків, отриманих в результаті моніторингу таких питань, а також будь-яких заходів, вжитих або передбачених для їхнього вирішення, і мають відразу надсилати цей звіт Комісії.

Стаття 6

Регіональна солідарність

1. З метою забезпечення надійного постачання природного газу на внутрішній ринок держави-члени мають співпрацювати з метою просування регіональної та двосторонньої солідарності.

2. Така співпраця має поширюватись на ситуації, що призводять або можуть призвести в короткостроковій перспективі до значних порушень у постачанні, які впливають на державу-члена. Вона має включати:

- (a) координацію національних надзвичайних заходів, зазначених у статті 8 Директиви Ради 2004/67/ЄС від 26 квітня 2004 року про заходи із захисту надійності постачання природного газу¹⁵⁰;
- (b) визначення та за необхідності розвиток або модернізацію взаємоз'єднань у сфері електроенергії та природного газу; та
- (c) умови та практичні способи взаємної допомоги.

3. Комісія та інші держави-члени мають бути поінформовані про таку співпрацю.

4. Комісія може приймати настанови щодо регіональної співпраці в дусі солідарності. Такі заходи, розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення, мають прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, як зазначено у частині 3 статті 51.

Стаття 7

Просування регіональної співпраці

1. Держави-члени, а також регуляторні органи мають співпрацювати одне з одним з метою здійснення інтеграції своїх національних ринків на одному або декількох регіональних рівнях як першого кроку до створення повністю лібералізованого внутрішнього ринку. Зокрема, регуляторні органи, у тих випадках, де держави-члени таке передбачили, або держави-члени мають просувати та полегшувати співпрацю операторів системи передачі на регіональному рівні, в тому числі з транскордонних питань, з метою створення конкурентного внутрішнього ринку природного газу, заохочувати узгодження своїх правових, регуляторних та технічних рамок та сприяти інтеграції ізольованих систем, що формують «газові острови», які продовжують існувати в Співтоваристві. Географічні області, охоплені такою регіональною співпрацею, мають включати співпрацю в географічних областях, визначених відповідно до частини 3 статті 12 Регламенту (ЄС) № 715/2009. Така співпраця може охоплювати й інші географічні області.

2. Агентство має співпрацювати з національними регуляторними органами та операторами систем передачі для забезпечення сумісності регуляторних рамок між регіонами з метою створення конкурентного внутрішнього ринку природного газу. У тих випадках, де Агентство вважає, що існує потреба в обов'язкових правилах такої співпраці, воно має надати належні рекомендації.

3. Держави-члени мають забезпечити, шляхом імплементації цієї Директиви, щоб оператори системи передачі мали одну або декілька інтегрованих систем на регіональному рівні, що охоплюють дві або більше

¹⁵⁰ Офіційний вісник, L 127, 29.04.2004, с. 92.

держав-членів, для розподілу потужності та для перевірки безпеки мережі.

4. У тих випадках, де вертикально інтегровані оператори систем передачі беруть участь у спільному підприємстві, заснованому для здійснення такої співпраці, спільне підприємство має розробити та впровадити програму відповідності (комплаєнсу), у якій визначаються заходи, що мають бути вжиті для забезпечення виключення дискримінаційної та неконкурентної поведінки. Така програма відповідності (комплаєнсу) має встановлювати конкретні обов'язки працівників щодо досягнення мети з виключення дискримінаційної та неконкурентної поведінки. Вона має підлягати схваленню Агентством. Відповідність програми має підлягати незалежному моніторингу посадовими особами з питань відповідності (комплаєнсу) вертикально інтегрованих операторів систем передачі.

Стаття 8 **Технічні правила**

Регуляторні органи, у тих випадках, де держави-члени таке передбачили, або держави-члени мають забезпечити, щоб критерії технічної безпеки були визначені, та щоб технічні правила, що встановлюють мінімальні технічні проєктні та експлуатаційні вимоги для приєднання до системи установок СПГ, установок (об'єктів) зберігання, інших систем передачі або розподілу, а також прямих ліній, були розроблені та оприлюднені. Такі технічні правила мають забезпечувати експлуатаційну сумісність систем і мають бути об'єктивними та недискримінаційними. Агентство може надавати належні рекомендації, спрямовані на досягнення сумісності цих правил, якщо це доцільно. Такі правила мають бути повідомлені Комісії відповідно до статті 8 Директиви 98/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 22 червня 1998 року, що встановлює процедуру надання інформації у сфері технічних стандартів і регламентів та правил щодо послуг Інформаційного суспільства ⁽¹⁶⁾.

ГЛАВА III ПЕРЕДАЧА, ЗБЕРІГАННЯ ТА СПГ

Стаття 9

Відокремлення (анбандлінг) систем передачі та операторів систем передачі

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб з 03 березня 2012 року:

- (a) кожне підприємство, що володіє системою передачі, діяло як оператор системи передачі;
- (b) одна й та сама особа або особи не були наділені правом ані:
 - (i) прямо чи опосередковано здійснювати контроль щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання, та прямо чи опосередковано здійснювати контроль або реалізовувати будь-яке право щодо оператора системи передачі або щодо системи передачі; ані
 - (ii) прямо чи опосередковано здійснювати контроль щодо оператора системи передачі або щодо системи передачі, та прямо чи опосередковано здійснювати контроль або реалізовувати будь-яке право щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання;
- (c) одна й та сама особа або особи не були наділені правом призначати членів наглядової ради, адміністративної ради або органів, що законно представляють підприємство, оператора системи передачі або системи передачі, та прямо чи опосередковано здійснювати контроль або реалізовувати будь-яке право щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання; та
- (d) одна й та сама особа не була наділена правом бути членом наглядової ради, адміністративної ради або органів, що

¹⁶⁰ Офіційний вісник, L 204, 21.07.1998, с. 37.

законно представляють підприємство, як підприємства, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання, так водночас і оператора системи передачі або системи передачі.

2. Права, зазначені в пунктах (b) та (c) частини 1, мають включати, зокрема:

- (a) повноваження щодо реалізації прав голосу;
- (b) повноваження призначити членів наглядової ради, адміністративної ради або органів, що законно представляють підприємство; або
- (c) володіння мажоритарною часткою.

3. Для цілей пункту (b) частини 1 поняття «підприємство, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання» має включати «підприємство, що виконує будь-яку з функцій генерації та постачання» у значенні, наведеному у Директиві 2009/72/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 13 липня 2009 року про спільні правила внутрішнього ринку електроенергії⁽¹⁷⁾, а терміни «оператор системи передачі» та «система передачі» мають включати «оператора системи передачі» та «систему передачі» у значенні, наведеному у зазначеній Директиві.

4. Держави-члени можуть дозволити відступи від положень пунктів (b) та (c) частини 1 до 03 березня 2013 року за умови, що оператори систем передачі не є частиною вертикально інтегрованого підприємства.

5. Обов'язок, викладений в пункті (a) частини 1 цієї статті, має вважатися виконаним у ситуації, де два або більше підприємств, що володіють системами передачі, створили спільне підприємство, яке діє як оператор системи передачі у двох або більше державах-членах для відповідних систем передачі. Жодне інше підприємство не може входити до складу спільного підприємства, якщо тільки воно не було схвалене відповідно до статті 14 як незалежний оператор системи або як незалежний оператор передачі для цілей Глави IV.

6. Для цілей імплементації цієї статті, у тих випадках, де особа, зазначена в пунктах (b), (c) та (d) частини 1, є державою-членом або

іншим державним органом, то два окремі державні органи, що здійснюють контроль щодо оператора системи передачі або системи передачі, з одного боку, та щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання, з іншого боку, мають вважатися такими, що не є однією і тією самою особою або особами.

7. Держави-члени мають забезпечити, щоб ані комерційно чутлива інформація, зазначена у статті 16, якою володіє оператор системи передачі, що був частиною вертикально інтегрованого підприємства, ані персонал такого оператора системи передачі не передавалися підприємствам, що виконують будь-яку з функцій видобутку (виробництва) та постачання.

8. У тих випадках, де станом на 03 вересня 2009 року система передачі належить вертикально інтегрованому підприємству, держава-член може прийняти рішення не застосовувати частину 1.

У такому випадку відповідна держава-член має:

- (a) призначити незалежного оператора системи відповідно до статті 14; або
- (b) відповідати положенням Глави IV.

9. У тих випадках, де станом на 03 вересня 2009 року система передачі належить вертикально інтегрованому підприємству та існують домовленості, які гарантують більш ефективну незалежність оператора системи передачі, аніж положення Глави IV, держава-член може прийняти рішення не застосовувати частину 1.

10. Перш ніж підприємство буде схвалено та призначено оператором системи передачі відповідно до частини 9 цієї статті, воно має бути сертифіковане відповідно до процедур, встановлених у частинах 4, 5 та 6 статті 10 цієї Директиви та в статті 3 Регламенту (ЄС) № 715/2009, згідно з якими Комісія має перевірити, що існуючі домовленості чітко гарантують більш ефективну незалежність оператора системи передачі, аніж положення Глави IV.

11. Вертикально інтегрованим підприємствам, які володіють системою передачі, не має в жодному випадку бути створено перешкод проти вжиття кроків для досягнення відповідності частині 1.

¹⁷⁰ Див. сторінку 55 цього Офіційного вісника.

12. Підприємства, що виконують будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання, не повинні в жодному випадку мати можливість прямо чи опосередковано встановлювати контроль або реалізовувати будь-яке право щодо відокремлених операторів систем передачі в державах-членах, які застосовують частину 1.

Стаття 10

Призначення та сертифікація операторів систем передачі

1. Перш ніж підприємство буде схвалено та призначено оператором системи передачі, воно має бути сертифіковане відповідно до процедур, встановлених у частинах 4, 5 та 6 цієї статті та в статті 3 Регламенту (ЄС) № 715/2009.

2. Підприємства, які володіють системою передачі та які були сертифіковані національним регуляторним органом як такі, що відповідають вимогам статті 9, відповідно до процедури сертифікації, мають бути схвалені та призначені операторами систем передачі державами-членами. Інформація про призначення операторів систем передачі має бути повідомлена Комісії та опублікована в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

3. Оператори системи передачі мають повідомляти регуляторний орган про будь-яку заплановану операцію (правочин), яка може вимагати переоцінки їхньої відповідності вимогам статті 9.

4. Регуляторні органи мають здійснювати моніторинг триваючої відповідності операторами систем передачі вимогам статті 9. Вони мають відкривати процедуру сертифікації для забезпечення такої відповідності:

- (a) після повідомлення оператором системи передачі відповідно до частини 3;
- (b) за власною ініціативою, де їм відомо, що запланована зміна прав або впливу на власників систем передачі або операторів систем передачі може призвести до порушення статті 9, або у тих випадках, де вони мають підстави вважати, що таке порушення могло статися; або
- (c) на обґрунтований запит від Комісії.

5. Регуляторні органи мають ухвалити рішення про сертифікацію оператора системи передачі протягом періоду у чотири місяці з дати повідомлення оператором системи передачі або з дати запиту Комісії. Після закінчення цього періоду сертифікація має вважатися такою, що надана. Явно висловлене або мовчазне рішення регуляторного органу має вступити в дію тільки після завершення процедури, викладеної в частині 6.

6. Явно висловлене або мовчазне рішення про сертифікацію оператора системи передачі має бути без затримки повідомлене Комісії регуляторним органом разом з усією відповідною інформацією, що стосується цього рішення. Комісія діятиме відповідно до процедури, встановленої в статті 3 Регламенту (ЄС) № 715/2009.

7. Регуляторні органи та Комісія можуть вимагати від операторів систем передачі та підприємств, що виконують будь-яку з функцій видобутку (виробництва) або постачання, будь-яку інформацію, необхідну для виконання їхніх завдань відповідно до цієї статті.

8. Регуляторні органи та Комісія мають зберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації.

Стаття 11

Сертифікація щодо третіх країн

1. У тих випадках, де запит про сертифікацію подається власником системи передачі або оператором системи передачі, який перебуває під контролем особи чи осіб з третьої країни або третіх країн, регуляторний орган має повідомити Комісію.

Регуляторний орган також має повідомляти Комісію без затримки про будь-які обставини, які мали б призвести до отримання особою чи особами з третьої країни або третіх країн контролю над системою передачі або оператором системи передачі.

2. Оператор системи передачі має повідомляти регуляторний орган про будь-які обставини, які мали б призвести до отримання особою чи особами з третьої країни або третіх країн контролю над системою передачі або оператором системи передачі.

3. Регуляторний орган має ухвалити проєкт рішення про сертифікацію оператора системи передачі протягом чотирьох місяців з дати повідомлення оператором системи передачі. Він має відмовити у сертифікації, якщо не було продемонстровано:

- (a) що відповідний суб'єкт відповідає вимогам статті 9; та
- (b) регуляторному органу або іншому компетентному органу, призначеному державою-членом, що надання сертифікації не поставить під загрозу безпеку постачання енергії державі-члену та Співтовариству. При розгляді цього питання регуляторний орган або інший призначений для цього компетентний орган має брати до уваги:
 - (i) права та обов'язки Співтовариства щодо цієї третьої країни, що виникають у рамках міжнародного права, включаючи будь-яку угоду, укладену з однією або декількома третіми країнами, стороною якої є Співтовариство та яка вирішує питання безпеки постачання енергії;
 - (ii) права та обов'язки держави-члена щодо цієї третьої країни, що виникають у рамках угод, укладених з нею, тією мірою, в якій вони відповідають праву Співтовариства; та
 - (iii) інші конкретні факти та обставини справи та відповідної третьої країни.

4. Регуляторний орган має повідомити Комісію про рішення без затримки, разом з усією відповідною інформацією, що стосується цього рішення.

5. Держави-члени мають передбачити, що регуляторний орган або призначений компетентний орган, зазначений в пункті (b) частини 3, перед тим, як регуляторний орган ухвалить рішення про сертифікацію, має звернутися до Комісії із запитом про надання висновку щодо того, чи:

- (a) відповідає відповідний суб'єкт вимогам статті 9; та

- (b) надання сертифікації не поставить під загрозу безпеку постачання енергії до Співтовариства.

6. Комісія має розглянути запит, зазначений у частині 5, одразу після його отримання. Протягом періоду у два місяці після отримання запиту вона має надати свій висновок національному регуляторному органу або, якщо запит був поданий призначеним компетентним органом, такому органу.

Під час підготовки висновку Комісія може запитати думку Агентства, відповідної держави-члена та зацікавлених осіб. У разі, якщо Комісія робить такий запит, двомісячний строк має бути продовжений на два місяці.

У разі відсутності висновку Комісії протягом періоду, зазначеного в першому та другому абзацах, вважається, що Комісія не висунула заперечень проти рішення регуляторного органу.

7. Під час оцінки того, чи контроль з боку особи, чи осіб з третьої країни або третіх країн поставить під загрозу безпеку постачання енергії до Співтовариства, Комісія має врахувати:

- (a) конкретні обставини справи та відповідної третьої країни або третіх країн; та
- (b) права та обов'язки Співтовариства щодо такої третьої країни або третіх країн, що виникають у рамках міжнародного права, включаючи угоду, укладену з однією або декількома третіми країнами, стороною якої є Співтовариство та яка охоплює питання безпеки постачання.

8. Національний регуляторний орган має протягом періоду у два місяці після закінчення строку, зазначеного в частині 6, ухвалити своє остаточне рішення щодо сертифікації. Ухвалюючи своє остаточне рішення, національний регуляторний орган має якомога більшою мірою врахувати висновок Комісії. У будь-якому випадку держави-члени мають мати право відмовити у сертифікації у тих випадках, де надання сертифікації ставить під загрозу безпеку постачання енергії держави-члена або безпеку постачання енергії іншої держави-члена. У тих випадках, де держава-член призначила інший компетентний орган для оцінки пункту (b) частини 3, вона може вимагати від національного регуляторного органу ухвалення остаточного

рішення відповідно до оцінки цього компетентного органу. Остаточне рішення регуляторного органу та висновок Комісії мають бути оприлюднені разом. У тих випадках, де остаточне рішення відрізняється від висновку Комісії, відповідна держава-член має надати та оприлюднити разом з таким рішенням обґрунтування, що лежить в основі такого рішення.

9. Жодне положення цієї статті не має впливати на право держав-членів здійснювати відповідно до права Співтовариства національний правовий контроль для захисту законних інтересів громадської безпеки.

10. Комісія може приймати настанови, що встановлюють докладні правила процедури, якої слід дотримуватися для застосування цієї статті. Такі заходи, розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення, мають прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, як зазначено у частині 3 статті 51.

11. Ця стаття, за винятком пункту (а) частини 3, має також застосовуватись до держав-членів, на які поширюється відступ відповідно до статті 49.

Стаття 12

Призначення операторів систем зберігання та систем СПГ

Держави-члени мають призначити або вимагати від підприємств у сфері природного газу, які володіють установками (об'єктами) зберігання або установками СПГ, призначити з огляду на міркування ефективності та економічної рівноваги на період, встановлений державами-членами, одного або декількох операторів систем зберігання або систем СПГ.

Стаття 13

Завдання операторів систем передачі, зберігання та/або СПГ

1. Кожен оператор системи передачі, зберігання та/або СПГ має:

- (а) експлуатувати, здійснювати обслуговування та розвивати на економічно прийнятних умовах безпечні, надійні та ефективні установки (об'єкти)

передачі, зберігання та/або СПГ для забезпечення відкритості ринку, належним чином враховуючи питання довкілля, забезпечувати адекватні заходи для виконання обов'язків з надання послуг;

- (b) утримуватись від дискримінації між користувачами системи або класами користувачів системи, зокрема на користь своїх пов'язаних підприємств;

- (c) надавати будь-якому іншому оператору системи передачі, будь-якому іншому оператору системи зберігання, будь-якому іншому оператору системи СПГ та/або будь-якому оператору системи розподілу достатню інформацію для забезпечення того, щоб транспортування та зберігання природного газу могло здійснюватися у спосіб, сумісний з безпечною та ефективною експлуатацією взаємоз'єднаної системи; та

- (d) надавати користувачам системи інформацію, яка їм потрібна для ефективного доступу до системи.

2. Кожен оператор системи передачі має побудувати достатню транскордонну потужність для інтеграції європейської інфраструктури передачі, що відповідає всім економічно обґрунтованим і технічно можливим вимогам до потужності та враховує безпеку постачання газу.

3. Правила, ухвалені операторами системи передачі для балансування системи передачі газу, мають бути об'єктивними, прозорими та недискримінаційними, включно з правилами стягнення плати з користувачів системи їхніх мереж за небаланс енергії. Положення та умови, включно з правилами та тарифами, для надання таких послуг операторами систем передачі, мають бути встановлені відповідно до методики, сумісної з частиною 6 статті 41, у недискримінаційний спосіб, що відображає витрати, та мають бути оприлюднені.

4. Регуляторні органи у тих випадках, де держави-члени таке передбачили, або держави-члени можуть вимагати від операторів системи передачі дотримуватись мінімальних стандартів з обслуговування та розвитку системи передачі, в тому числі щодо потужності взаємоз'єднань.

5. Оператори систем передачі мають закуповувати енергію, яку вони використовують для виконання своїх функцій, відповідно до прозорих, недискримінаційних та ринкових процедур.

Стаття 14

Незалежні оператори системи

1. У тих випадках, де система передачі належить вертикально інтегрованому підприємству станом на 03 вересня 2009 року, держави-члени можуть прийняти рішення не застосовувати частину 1 статті 9 та призначити незалежного оператора системи за пропозицією від власника системи передачі. Таке призначення має підлягати схваленню Комісією.

2. Держава-член може схвалити та призначити незалежного оператора системи, лише у тих випадках, де:

- (a) оператор-кандидат продемонстрував, що він відповідає вимогам, викладеним у пунктах (b), (c) та (d) частини 1 статті 9;
- (b) оператор-кандидат продемонстрував, що він має у розпорядженні необхідні фінансові, технічні, матеріальні та людські ресурси для виконання своїх завдань відповідно до статті 13;
- (c) оператор-кандидат зобов'язався дотримуватись десятирічного плану розвитку мережі під моніторингом регуляторного органу;
- (d) власник системи передачі продемонстрував спроможність дотримуватись своїх обов'язків відповідно до частини 5. З цією метою він має надати всі проекти договірних домовленостей з підприємством-кандидатом та будь-яким іншим відповідним суб'єктом; та
- (e) оператор-кандидат продемонстрував спроможність дотримуватись своїх обов'язків відповідно до Регламенту (ЄС) № 715/2009, включаючи співпрацю операторів системи передачі на Європейському та регіональному рівнях.

3. Підприємства, які були сертифіковані регуляторним органом як такі, що дотримуються

вимог статті 11 та частини 2 цієї статті, мають бути схвалені та призначені незалежними операторами системи державами-членами. Має застосовуватись процедура сертифікації, передбачена або статтею 10 цієї Директиви та статтею 3 Регламенту (ЄС) № 715/2009, або статтею 11 цієї Директиви.

4. Кожен незалежний оператор системи має бути відповідальним за надання доступу для третіх сторін та управління ним, включно зі стягненням плати за доступ та плати за перевантаження, за експлуатацію, обслуговування та розвиток системи передачі, а також за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти припустимий попит шляхом інвестиційного планування. Під час розвитку системи передачі незалежний оператор системи має бути відповідальним за планування (в тому числі процедуру уповноваження), будівництво та введення в експлуатацію нової інфраструктури. З цією метою незалежний оператор системи має діяти як оператор системи передачі відповідно до цієї Глави. Власник системи передачі не має бути відповідальним ані за надання доступу для третіх сторін та управління ним, ані за інвестиційне планування.

5. У тих випадках, де було призначено незалежного оператора системи, власник системи передачі має:

- (a) забезпечувати всю необхідну співпрацю та підтримку незалежного оператора системи для виконання його завдань, включно із, зокрема, усією відповідною інформацією;
- (b) фінансувати інвестиції, прийняті рішенням незалежного оператора системи та схвалені регуляторним органом, або надавати згоду на фінансування будь-якою зацікавленою особою, включно з незалежним оператором системи. Відповідні домовленості про фінансування мають підлягати схваленню регуляторним органом. Перед таким схваленням регуляторний орган має провести консультації з власником системи передачі разом з іншими зацікавленими особами;

- (c) передбачити покриття відповідальності, пов'язаної з мережевими активами, за виключенням відповідальності, пов'язаної із завданнями незалежного оператора системи; та
 - (d) надати гарантії для сприяння фінансуванню будь-якого розширення мережі, за винятком тих інвестицій, щодо яких, відповідно до пункту (b), він надав згоду на фінансування будь-якою зацікавленою особою, включно з незалежним оператором системи.
6. У тісній співпраці з регуляторним органом відповідний національний орган з питань конкуренції має бути наділений усіма відповідними повноваженнями для ефективного моніторингу дотримання власником системи передачі своїх обов'язків відповідно до частини 5.

Стаття 15

Відокремлення (анбандлінг) власників системи передачі та операторів системи зберігання

1. Власник системи передачі, у тих випадках, де було призначено незалежного оператора системи, та оператор системи зберігання, які є частиною вертикально інтегрованих підприємств, мають бути незалежними принаймні з точки зору своєї правової форми, організації та прийняття рішень, від інших видів діяльності, не пов'язаних із передачею, розподілом та зберіганням.

Ця стаття має застосовуватися лише до установок (об'єктів) зберігання, які є технічно та/або економічно необхідними для забезпечення ефективного доступу до системи задля здійснення постачання споживачам відповідно до статті 33.

2. З метою забезпечення незалежності власника системи передачі та оператора системи зберігання, зазначених в частині 1, мають застосовуватися такі мінімальні критерії:

- (a) особи, що є відповідальними за управління власником системи передачі та оператором системи зберігання, не мають брати участь у корпоративних структурах інтегрованого підприємства у сфері природного газу, відповідальних,

прямо чи опосередковано, за повсякденну діяльність з видобутку (виробництва) та постачання природного газу;

- (b) мають бути вжиті належні заходи для забезпечення врахування професійних інтересів осіб, що є відповідальними за управління власником системи передачі та оператором системи зберігання, у такий спосіб, що забезпечує їхню здатність діяти незалежно;

- (c) оператор системи зберігання має мати ефективні права на прийняття рішень, незалежно від інтегрованого підприємства у сфері природного газу, щодо активів, необхідних для експлуатації, обслуговування або розвитку установок (об'єктів) зберігання. Це не має заважати існуванню належних механізмів координації для забезпечення того, щоб права материнської компанії на економічний та управлінський нагляд за рентабельністю активів, яка опосередковано регулюється відповідно до частини 6 статті 41, у дочірній компанії були захищені. Зокрема, це має надати можливість материнській компанії схвалювати річний фінансовий план, або будь-який еквівалентний інструмент, оператора системи зберігання та встановлювати загальні ліміти щодо рівня заборгованості своєї дочірньої компанії. Це не має дозволяти материнській компанії давати вказівки ані щодо повсякденної діяльності, ані щодо окремих рішень щодо будівництва або модернізації установок (об'єктів) зберігання, які не виходять за межі умов схваленого фінансового плану чи будь-якого еквівалентного інструменту; та

- (d) власник системи передачі та оператор системи зберігання мають запровадити програму відповідності (комплаєнсу), якою встановлюються заходи, що вживаються з метою забезпечення виключення дискримінаційної поведінки, та забезпечити належний моніторинг її дотримання. Програма відповідності (комплаєнсу) має

встановлювати конкретні обов'язки працівників для досягнення таких цілей. Річний звіт, що встановлюватиме вжиті заходи, має подаватися особою або органом, відповідальним за моніторинг програми відповідності (комплаєнсу), до регуляторного органу та має бути оприлюднений.

3. Комісія може приймати настанови для забезпечення повного та ефективного дотримання власником системи передачі та оператором системи зберігання положень частини 2 цієї статті. Такі заходи, розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення, мають прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, як зазначено у частині 3 статті 51.

Стаття 16

Конфіденційність для операторів системи передачі та власників системи передачі

1. Без шкоди чи обмеження для статті 30 або будь-якого іншого законного обов'язку щодо розкриття інформації, кожен оператор системи передачі, зберігання та/або СПГ та кожен власник системи передачі має зберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації, отриманої в процесі здійснення своєї діяльності, та має запобігати тому, щоб інформація щодо своєї власної діяльності, яка може надавати комерційну перевагу, розкривалася у дискримінаційний спосіб. Зокрема, він не має розкривати будь-яку комерційно чутливу інформацію решті частин підприємства, якщо тільки це не є необхідним для здійснення господарської операції (правочину). З метою забезпечення повного дотримання правил щодо інформаційного відокремлення (анбандлінгу) держави-члени мають забезпечити, щоб власник системи передачі, а у випадку комбінованого оператора, включно з оператором системи розподілу, та решта частини підприємства не використовували спільні послуги, такі як спільні юридичні послуги, окрім як для суто адміністративних або інформаційно-технологічних функцій.

2. Оператори систем передачі, зберігання та/або СПГ не мають, в контексті продажу або купівлі природного газу пов'язаними

підприємствами, зловживати комерційно чутливою інформацією, отриманою від третіх осіб в контексті надання або обговорення доступу до системи.

3. Інформація, необхідна для ефективної конкуренції та ефективного функціонування ринку, має бути оприлюднена. Такий обов'язок має діяти без шкоди чи обмеження для захисту комерційно чутливої інформації.

ГЛАВА IV НЕЗАЛЕЖНИЙ ОПЕРАТОР ПЕРЕДАЧІ

Стаття 17

Активи, обладнання, персонал та ідентичність

1. Оператори систем передачі мають бути забезпечені всіма людськими, технічними, матеріальними та фінансовими ресурсами, необхідними для виконання своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви та здійснення діяльності з передачі газу, зокрема:

- (a) активи, необхідні для діяльності з передачі газу, включаючи систему передачі, мають належати на правах власності оператору системи передачі;
- (b) персонал, необхідний для діяльності з передачі газу, включаючи виконання всіх корпоративних завдань, має бути найнятий оператором системи передачі;
- (c) оренда персоналу та надання послуг від одних частин вертикально інтегрованого підприємства до будь-яких інших має бути заборонено. Оператор системи передачі може, проте, надавати послуги вертикально інтегрованому підприємству за умови, що:
 - (i) надання таких послуг не призводить до дискримінації між користувачами системи, є доступним для всіх користувачів системи на однакових положеннях та умовах, а також не обмежує, не спотворює конкуренцію у сфері видобутку (виробництва) або постачання та не перешкоджає їй; та

- (ii) положення та умови надання таких послуг схвалені регуляторним органом;
 - (d) без шкоди чи обмеження для рішень наглядового органу відповідно до статті 20, належні фінансові ресурси для майбутніх інвестиційних проєктів та/або для заміни існуючих активів мають надаватися оператору системи передачі своєчасно вертикально інтегрованим підприємством на належний запит від оператора системи передачі.
2. Діяльність з передачі газу має включати щонайменше такі завдання, на додачу до тих, що перераховані в статті 13:
- (a) представництво оператора системи передачі та взаємодія з третіми особами та регуляторними органами;
 - (b) представництво оператора системи передачі в Європейській мережі операторів систем передачі газу (ENTSOG);
 - (c) надання доступу для третіх сторін та управління ним на недискримінаційній основі між користувачами системи або класами користувачів системи;
 - (d) стягнення всіх платежів, пов'язаних з системою передачі, включаючи плату за доступ, балансуєчу плату за допоміжні послуги такі як підготовка газу, закупівля послуг (витрати на балансування, енергія для покриття втрат);
 - (e) експлуатація, обслуговування та розвиток безпечної, ефективної та економічної системи передачі;
 - (f) інвестиційне планування, що забезпечує довгострокову спроможність системи задовольняти припустимий попит та гарантує безпеку постачання;
 - (g) заснування належних спільних підприємств, у тому числі з одним або декількома операторами систем передачі, біржами газу та іншими відповідними учасниками, переслідуючи мету розвитку створення регіональних ринків або сприяння процесу лібералізації; та

- (h) всі корпоративні послуги, включаючи юридичні, бухгалтерські та інформаційно-технологічні послуги.

3. Оператори систем передачі мають бути організовані у правовій формі, як це зазначено в статті 1 Директиви Ради 68/151/ЄЕС⁽¹⁸⁾.

4. Оператор системи передачі не має, у своїй корпоративній ідентичності, комунікації, брендингу та приміщеннях, створювати плутанину відносно окремої ідентичності вертикально інтегрованого підприємства чи будь-якої його частини.

5. Оператор системи передачі не має ані ділитися інформаційно-технологічними системами або обладнанням, фізичними приміщеннями та системами захисту доступу з будь-якою частиною вертикально інтегрованого підприємства, ані використовувати тих самих консультантів чи сторонніх підрядників для інформаційно-технологічних систем або обладнання та систем захисту доступу.

6. Аудит облікових рахунків операторів системи передачі має проводитися аудитором, відмінним від аудитора, який проводить аудит вертикально інтегрованого підприємства або будь-якої його частини.

Стаття 18

Незалежність оператора системи передачі

1. Без шкоди чи обмеження для рішень наглядового органу відповідно до статті 20, оператор системи передачі має мати:

- (a) ефективні права на прийняття рішень, незалежно від вертикально інтегрованого підприємства, щодо активів, необхідних для експлуатації, обслуговування або розвитку системи передачі; та
- (b) можливість залучати кошти на ринку капіталу, зокрема, шляхом позик та збільшення капіталу.

2. Оператор системи передачі має в будь-який час діяти таким чином, щоб

¹⁸⁰ Перша Директива Ради 68/151/ЄЕС від 09 березня 1968 року про координацію гарантій (запобіжних заходів), які вимагаються державами-членами від компаній в рамках контексту другої частини статті 58 Договору для захисту інтересів членів та інших з перспективою зробити такі гарантії однаковими в усьому Співтоваристві (Офіційний вісник, L 65, 14.03.1968, с. 8).

забезпечити наявність у нього ресурсів, потрібних для належного та ефективного здійснення діяльності з передачі, а також для розвитку та обслуговування ефективної, безпечної та економічної системи передачі.

3. Дочірні компанії вертикально інтегрованого підприємства, що виконують функції видобутку (виробництва) або постачання, не мають мати жодної прямої або опосередкованої участі в операторі системи передачі. Оператор системи передачі не має мати прямої або опосередкованої участі у будь-якій дочірній компанії вертикально інтегрованого підприємства, що виконує функції видобутку (виробництва) або постачання, а також не має отримувати дивіденди або інші фінансові вигоди від такої дочірньої компанії.

4. Загальна структура управління та корпоративні статuti оператора системи передачі мають забезпечувати ефективну незалежність оператора системи передачі відповідно до цієї Глави. Вертикально інтегроване підприємство не має прямо або опосередковано визначати конкурентну поведінку оператора системи передачі стосовно поточної діяльності оператора системи передачі та управління мережею або стосовно діяльності, необхідної для підготовки десятирічного плану розвитку мережі, що розробляється відповідно до статті 22.

5. Під час виконання своїх завдань, передбачених статтею 13 та частиною 2 статті 17 цієї Директиви, та дотримання положень частини 1 статті 13, пункту (а) частини 1 статті 14, частин 2, 3 та 5 статті 16, частини 6 статті 18 та частини 1 статті 21 Регламенту (ЄС) № 715/2009, оператори систем передачі не мають вчиняти дискримінацію стосовно різних фізичних або юридичних осіб та не мають обмежувати, спотворювати конкуренцію у сфері видобутку (виробництва) або постачання або перешкоджати їй.

6. Будь-які комерційні та фінансові відносини між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі, у тому числі надання оператором системи передачі позик вертикально інтегрованому підприємству, мають відповідати ринковим умовам. Оператор системи передачі має зберігати докладну облікову документацію щодо

таких комерційних та фінансових відносин та надавати її регуляторному органу на його запит.

7. Оператор системи передачі має подавати на схвалення регуляторним органом всі комерційні та фінансові договори з вертикально інтегрованим підприємством.

8. Оператор системи передачі має повідомляти регуляторному органу про фінансові ресурси, зазначені в пункті (d) частини 1 статті 17, наявні для майбутніх інвестиційних проєктів та/або для заміни наявних активів.

9. Вертикально інтегроване підприємство має утримуватися від будь-яких дій, що ускладнюють або обмежують дотримання оператором системи передачі його обов'язків відповідно до цієї Глави, та не має вимагати від оператора системи передачі отримання дозволу від вертикально інтегрованого підприємства для виконання таких обов'язків.

10. Підприємство, яке було сертифіковане регуляторним органом як таке, що відповідає вимогам цієї Глави, має бути схвалене та призначене оператором системи передачі відповідною державою-членом. Має застосовуватись процедура сертифікації, передбачена або статтею 10 цієї Директиви та статтею 3 Регламенту (ЄС) № 715/2009, або статтею 11 цієї Директиви.

Стаття 19

Незалежність персоналу та управління оператора системи передачі

1. Рішення щодо призначення та поновлення, умов праці, включаючи винагороду, та припинення повноважень осіб, відповідальних за управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі мають прийматися наглядовим органом оператора системи передачі, призначеним відповідно до статті 20.

2. Ідентифікаційні дані та умови, що регулюють строк, тривалість та припинення повноважень осіб, номінованих наглядовим органом для призначення або поновлення на посаді як осіб, відповідальних за виконавче управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі, а також причини будь-якого пропонованого рішення про

припинення таких повноважень, мають бути повідомлені регуляторному органу. Такі умови та рішення, зазначені в частині 1, мають набути зобов'язуючої сили тільки в тому випадку, якщо регуляторний орган не висловив жодних заперечень протягом трьох тижнів з моменту повідомлення.

Регуляторний орган може заперечити проти рішень, зазначених у частині 1, у тих випадках, де:

- (a) виникають сумніви щодо професійної незалежності номінованої особи, відповідальної за управління, та/або члена адміністративних органів; або
- (b) у випадку дострокового припинення повноважень, існують сумніви щодо обґрунтованості такого дострокового припинення.

3. Жодна професійна посада або відповідальність, інтерес чи ділові відносини, прямо чи опосередковано, з вертикально інтегрованим підприємством або будь-якою його частиною, або контролюючими його акціонерами, за винятком оператора системи передачі, не мають бути проявлені протягом періоду у три роки до призначення осіб, відповідальних за управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі, які підпадають під дію цієї частини.

4. Особи, відповідальні за управління, та/або члени адміністративних органів та працівники оператора системи передачі не мають мати жодної іншої професійної посади або відповідальності, інтересу чи ділових відносин, прямо чи опосередковано, з будь-якою іншою частиною вертикально інтегрованого підприємства або контролюючими його акціонерами.

5. Особи, відповідальні за управління, та/або члени адміністративних органів та працівники оператора системи передачі не мають мати жодного інтересу у будь-якій частині вертикально інтегрованого підприємства, іншій ніж оператор системи передачі, або отримувати від неї будь-яку фінансову вигоду, прямо чи опосередковано. Їхня винагорода не має залежати від діяльності або результатів вертикально інтегрованого підприємства, інших ніж діяльність та результати оператора системи передачі.

6. Ефективні права на апеляцію до регуляторного органу мають бути гарантовані для будь-яких скарг з боку осіб, відповідальних за управління, та/або членам адміністративних органів оператора системи передачі щодо будь-якого дострокового припинення їхніх повноважень.

7. Після припинення їхніх повноважень в операторі системи передачі особи, відповідальні за його управління, та/або члени його адміністративних органів не мають мати жодної професійної посади або відповідальності, інтересу чи ділових відносин з будь-якою частиною вертикально інтегрованого підприємства, іншою ніж оператор системи передачі, або контролюючими його акціонерами протягом періоду у щонайменше чотири роки.

8. Частина 3 має застосовуватись до більшості осіб, відповідальних за управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі.

Особи, відповідальні за управління, та/або члени адміністративних органів оператора системи передачі, які не підпадають під дію частини 3, не мають бути такими, що здійснювали управлінську або іншу відповідну діяльність у вертикально інтегрованому підприємстві протягом періоду у щонайменше шість місяців до їх призначення.

Перший абзац цієї частини та частин 4–7 мають застосовуватись до всіх осіб, що належать до виконавчого управління, а також до тих, хто безпосередньо звітує перед ними з питань, пов'язаних з експлуатацією, обслуговуванням або розвитком мережі.

Стаття 20

Наглядовий орган

1. Оператор системи передачі має мати наглядовий орган, який має відповідати за прийняття рішень, що можуть мати значний вплив на вартість активів акціонерів в межах оператора системи передачі, зокрема, рішень щодо схвалення річних та довгострокових фінансових планів, рівня заборгованості оператора системи передачі та розміру дивідендів, що розподіляються акціонерам. Рішення, що належать до компетенції наглядового органу, не мають включати ті, що

стосуються повсякденної діяльності оператора системи передачі та управління мережею, а також щодо діяльності, необхідної для підготовки десятирічного плану розвитку мережі, що розробляється відповідно до статті 22.

2. Наглядний орган має складатися з членів, які представляють вертикально інтегроване підприємство, членів, які представляють акціонерів — третіх сторін, та, у тих випадках, де це передбачено відповідним законодавством держави-члена, членів, які представляють інших зацікавлених сторін, таких як працівники оператора системи передачі.

3. Перший абзац частини 2 статті 19 та частини 3 — 7 статті 19 мають застосовуватись до щонайменше половини членів наглядового органу мінус один член.

Пункт (b) другого абзацу частини 2 статті 19 має застосовуватись до всіх членів наглядового органу.

Стаття 21

Програма відповідності (комплаєнсу) та посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу)

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб оператори систем передачі запроваджували та реалізовували програму відповідності (комплаєнсу), яка визначає заходи, що вживаються з метою виключення дискримінаційної поведінки, а також забезпечити здійснення належного моніторингу дотримання такої програми. Програма відповідності (комплаєнсу) має встановлювати конкретні обов'язки працівників для досягнення цих цілей. Вона має підлягати схваленню регуляторним органом. Без шкоди чи обмеження для повноважень національного регулятора, моніторинг дотримання програми має здійснюватися незалежним чином посадовою особою з питань відповідності (комплаєнсу).

2. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має призначатися наглядовим органом, за умови схвалення регуляторним органом. Регуляторний орган може відмовити у схваленні посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу) лише на підставі недостатньої незалежності або професійної

спроможності. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) може бути фізичною або юридичною особою. До посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу) мають застосовуватись частини 2–8 статті 19.

3. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має відповідати за:

- (a) моніторинг реалізації програми відповідності (комплаєнсу);
- (b) розробку річного звіту із встановленням заходів, вжитих з метою реалізації програми відповідності (комплаєнсу), та подання його до регуляторного органу;
- (c) звітування перед наглядовим органом та надання рекомендацій щодо програми відповідності (комплаєнсу) та її реалізації;
- (d) повідомлення регуляторного органу про будь-які суттєві порушення щодо реалізації програми відповідності (комплаєнсу); та
- (e) звітування перед регуляторним органом про будь-які комерційні та фінансові відносини між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі.

4. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має подавати запропоновані рішення щодо інвестиційного плану або щодо індивідуальних інвестицій в мережу до регуляторного органу. Це має відбуватися щонайпізніше тоді, коли орган управління та/або компетентний адміністративний орган оператора системи передачі подає їх до наглядового органу.

5. У тих випадках, де вертикально інтегроване підприємство, на загальних зборах або шляхом голосування членів призначеного ним наглядового органу, завадило ухваленню рішення з наслідком перешкоджання або затримки інвестицій, які згідно з десятирічним планом розвитку мережі мали бути здійснені протягом наступних трьох років, посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має повідомити про це регуляторний орган, який тоді має діяти відповідно до статті 22.

6. Умови, якими регулюються повноваження, або умови працевлаштування посадової особи з питань відповідності

(комплаєнсу), у тому числі строк її повноважень, мають підлягати схваленню регуляторним органом. Ці умови мають забезпечувати незалежність посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу), у тому числі шляхом надання їй всіх ресурсів, необхідних для виконання її обов'язків. Протягом здійснення своїх повноважень посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) не має мати жодної іншої професійної посади, відповідальності або інтересу, прямо або опосередковано, у вертикально інтегрованому підприємстві або в будь-якій його частині, або у контролюючих його акціонерах.

7. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має регулярно звітувати, в усній або письмовій формі, перед регуляторним органом та мати право регулярно звітувати, в усній або письмовій формі, перед наглядовим органом оператора системи передачі.

8. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) може бути присутнім на всіх засіданнях органів управління або адміністративних органів оператора системи передачі, а також на засіданнях наглядового органу та загальних зборів. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має бути присутнім на всіх засіданнях, на яких розглядаються такі питання:

- (a) умови доступу до мережі, як вони визначені в Регламенті (ЄС) № 715/2009, зокрема щодо тарифів, послуг з доступу для третіх сторін, розподілу потужності та управління перевантаженнями, прозорості, балансування та вторинних ринків;
- (b) проекти, запроваджені з метою експлуатації, обслуговування та розвитку системи передачі, включаючи інвестиції у нові транспортні з'єднання, у розширення потужності та в оптимізацію існуючої потужності;
- (c) купівля або продаж енергії, що є необхідною для експлуатації системи передачі.

9. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має здійснювати моніторинг виконання оператором системи передачі вимог статті 16.

10. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має мати доступ до всіх відповідних даних та офісів оператора системи передачі, а також до всієї інформації, необхідної для виконання її завдання.

11. Після попереднього схвалення регуляторним органом, наглядовий орган може звільнити посадову особу з питань відповідності (комплаєнсу). Він має звільнити посадову особу з питань відповідності (комплаєнсу) з причин недостатньої незалежності або професійної спроможності на вимогу регуляторного органу.

12. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має мати доступ до офісів оператора системи передачі без попереднього оголошення.

Стаття 22

Розвиток мережі та повноваження щодо прийняття інвестиційних рішень

1. Кожен рік оператори систем передачі мають подавати до регуляторного органу десятирічний план розвитку мережі на основі існуючого та прогнозованого попиту та пропозиції після проведення консультацій з усіма відповідними зацікавленими сторонами. Такий план розвитку мережі має містити ефективні заходи, щоб гарантувати адекватність системи та безпеку постачання.

2. Десятирічний план розвитку мережі має, зокрема:

- (a) вказувати учасникам ринку на основну інфраструктуру передачі, яку потрібно побудувати або модернізувати протягом наступних десяти років;
- (b) містити всі інвестиції, щодо яких вже прийнято рішення, та визначати нові інвестиції, які мають бути здійснені протягом наступних трьох років; та
- (c) передбачати часові рамки для всіх інвестиційних проектів.

3. При розробці десятирічного плану розвитку мережі оператор системи передачі має робити обґрунтовані припущення щодо еволюції видобутку (виробництва), постачання, споживання та обміну з іншими країнами, враховуючи інвестиційні плани для регіональних мереж та мереж у масштабах Співтовариства, а

також інвестиційні плани для установок (об'єктів) зберігання та регазифікації СПГ.

4. Регуляторний орган має проводити консультації з усіма фактичними або потенційними користувачами системи щодо десятирічного плану розвитку мережі у відкритий та прозорий спосіб. Від осіб або підприємств, які стверджують, що вони є потенційними користувачами системи, може вимагатися обґрунтування таких тверджень. Регуляторний орган має оприлюднювати результати процесу консультацій, зокрема, можливі потреби в інвестиціях.

5. Регуляторний орган має перевірити, чи охоплює десятирічний план розвитку мережі всі інвестиційні потреби, визначені в процесі консультацій, та чи узгоджується він з не обов'язковим десятирічним планом розвитку мереж у масштабах Співтовариства («План розвитку мереж у масштабах Співтовариства»), зазначеним в пункті (b) частини 3 статті 8 Регламенту (ЄС) № 715/2009. У разі виникнення будь-яких сумнівів щодо узгодженості з планом розвитку мереж у масштабах Співтовариства регуляторний орган має проконсультуватися з Агентством. Регуляторний орган може вимагати від оператора системи передачі внесення змін до десятирічного плану розвитку мережі.

6. Регуляторний орган має здійснювати моніторинг та оцінку реалізації десятирічного плану розвитку мережі.

7. За тих обставин, де оператор системи передачі, окрім як з переважаючих причин поза межами його контролю, не здійснює інвестицію, про яку йдеться, яка відповідно до десятирічного плану розвитку мережі мала бути здійснена протягом наступних трьох років, держави-члени мають забезпечити, щоб регуляторний орган був зобов'язаний вжити щонайменше один з таких заходів для забезпечення здійснення відповідної інвестиції, якщо така інвестиція все ще є доречною на основі найновішого десятирічного плану розвитку мережі:

- (a) вимагати від оператора системи передачі здійснити інвестицію, про яку йдеться;
- (b) організувати тендерну процедуру, відкриту для будь-яких інвесторів, для інвестиції, про яку йдеться; або

- (c) зобов'язати оператора системи передачі погодитися на збільшення капіталу для фінансування необхідних інвестицій та допустити незалежних інвесторів до участі в капіталі.

У тих випадках, де регуляторний орган скористався своїми повноваженнями відповідно до пункту (b) першого абзацу, він може зобов'язати оператора системи передачі погодитися на одне або декілька з нижченаведеного:

- (a) фінансування будь-якою третьою особою;
- (b) будівництво будь-якою третьою особою;
- (c) будівництво відповідних нових активів самостійно;
- (d) експлуатація відповідного нового активу самостійно.

Оператор системи передачі має надати інвесторам всю інформацію, потрібну для реалізації інвестиції, має приєднати нові активи до мережі передачі та має загалом докласти максимум зусиль для сприяння імплементації інвестиційного проекту.

Відповідні фінансові домовленості мають підлягати схваленню регуляторним органом.

8. У тих випадках, де регуляторний орган скористався своїми повноваженнями відповідно до першого абзацу частини 7, відповідні тарифні регламенти мають покривати витрати на інвестиції, про які йдеться.

Стаття 23

Повноваження щодо прийняття рішень про приєднання установок (об'єктів) зберігання, установок регазифікації СПГ та промислових споживачів до системи передачі

1. Оператор системи передачі має встановити та оприлюднити прозорі та ефективні процедури та тарифи для недискримінаційного приєднання установок (об'єктів) зберігання, установок регазифікації СПГ та промислових споживачів до системи передачі. Такі процедури мають підлягати схваленню регуляторним органом.

2. Оператор системи передачі не має мати права відмовити у приєднанні нової установки (об'єкта) зберігання, установки регазифікації

СПГ або промислового споживача на підставі можливих майбутніх обмежень доступної потужності мережі або додаткових витрат, пов'язаних з необхідним збільшенням потужності. Оператор системи передачі має забезпечити достатню потужність на вході та на виході для нового приєднання.

ГЛАВА V РОЗПОДІЛ ТА ПОСТАЧАННЯ

Стаття 24

Призначення операторів систем розподілу

Держави-члени мають призначити, або мають вимагати від підприємств, які володіють системами розподілу чи є відповідальними за них, призначити на період часу, що визначатиметься державами-членами, з огляду на міркування ефективності та економічного балансу, одного або декількох операторів систем розподілу та мають забезпечити, щоб ці оператори діяли відповідно до статей 25, 26 та 27.

Стаття 25

Завдання операторів систем розподілу

1. Кожен оператор системи розподілу має бути відповідальним за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти припустимий попит на розподіл газу та за експлуатацію, обслуговування та розвиток на економічних умовах безпечної, надійної та ефективної системи у своїй області, з належним урахуванням питань довкілля та енергоефективності.

2. У будь-якому випадку оператор системи розподілу не має вчиняти дискримінацію між користувачами системи або класами користувачів системи, особливо на користь своїх пов'язаних підприємств.

3. Кожен оператор системи розподілу має надавати будь-якому іншому оператору системи розподілу, передачі, СПГ та/або зберігання достатню інформацію для забезпечення того, щоб транспортування та зберігання природного газу здійснювалось у спосіб, сумісний з

безпечною та ефективною експлуатацією взаємоз'єднаної системи.

4. Кожен оператор системи розподілу має надавати користувачам системи інформацію, яка їм потрібна для ефективного доступу до системи та користування нею.

5. У тих випадках, де оператор системи розподілу є відповідальним за балансування системи розподілу, прийняті ним з цією метою правила мають бути об'єктивними, прозорими та недискримінаційними, включно з правилами стягнення плати з користувачів систем за енергетичний небаланс. Положення та умови, включно з правилами та тарифами, для надання таких послуг операторами систем розподілу мають бути встановлені відповідно до методики, сумісної з частиною 6 статті 41, у недискримінаційний спосіб, що відображає витрати, та мають бути оприлюднені.

Стаття 26

Відокремлення (анбандлінг) операторів системи розподілу

1. У тих випадках, де оператор системи розподілу є частиною вертикально інтегрованого підприємства, він має бути незалежним принаймні з точки зору своєї правової форми, організації та прийняття рішень від інших видів діяльності, не пов'язаних із розподілом. Такі правила не мають створювати обов'язку щодо відокремлення власності на активи системи розподілу від вертикально інтегрованого підприємства.

2. На додаток до вимог, передбачених частиною 1, у тих випадках, де оператор системи розподілу є частиною вертикально інтегрованого підприємства, він має бути незалежним з точки зору своєї організації та прийняття рішень від інших видів діяльності, не пов'язаних із розподілом. Задля досягнення цього мають застосовуватися такі мінімальні критерії:

(а) ті особи, що є відповідальними за управління оператором системи розподілу, не повинні брати участь у корпоративних структурах інтегрованого підприємства у сфері природного газу, відповідальних, прямо чи опосередковано, за здійснення повсякденної діяльності з видобутку

- (виробництва), передачі та постачання природного газу;
- (b) повинні бути вжиті належні заходи для забезпечення врахування професійних інтересів осіб, що є відповідальними за управління оператором системи розподілу, у такий спосіб, що забезпечує їхню здатність діяти незалежно;
- (c) оператор системи розподілу повинен мати ефективні права на прийняття рішень незалежно від інтегрованого підприємства у сфері природного газу щодо активів, необхідних для експлуатації, обслуговування або розвитку мережі. З метою виконання таких завдань оператор системи розподілу має мати у своєму розпорядженні необхідні ресурси, в тому числі людські, технічні, фінансові та матеріальні ресурси. Це не має перешкоджати існуванню належних механізмів координації для забезпечення того, щоб права материнської компанії на економічний та управлінський нагляд за рентабельністю активів, яка опосередковано регулюється відповідно до частини 6 статті 41, у дочірній компанії були захищені. Зокрема, це має надати можливість материнській компанії схвалювати річний фінансовий план, або будь-який еквівалентний інструмент, оператора системи розподілу та встановлювати загальні ліміти щодо рівня заборгованості своєї дочірньої компанії. Це не має дозволяти материнській компанії давати вказівки ані щодо повсякденної діяльності, ані щодо окремих рішень щодо будівництва або модернізації ліній розподілу, які не виходять за межі умов схваленого фінансового плану чи будь-якого еквівалентного інструменту; та
- (d) оператор системи розподілу повинен запровадити програму відповідності (комплаєнсу), в якій встановлюються заходи, що вживаються для виключення дискримінаційної поведінки, та забезпечити належний моніторинг її дотримання. Програма відповідності (комплаєнсу) має встановлювати конкретні обов'язки працівників для

досягнення такої цілі. Річний звіт, що встановлюватиме вжиті заходи, має подаватися особою або органом, відповідальним за моніторинг програми відповідності (комплаєнсу), посадовою особою з питань відповідності (комплаєнсу) оператора системи розподілу до регуляторного органу, зазначеного у частині 1 статті 39, та має бути оприлюднений. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) оператора системи розподілу має бути повністю незалежною та має мати доступ до всієї необхідної інформації оператора системи розподілу та будь-якого афілійованого підприємства для виконання нею свого завдання.

3. У тих випадках, де оператор системи розподілу є частиною вертикально інтегрованого підприємства, держави-члени мають забезпечити здійснення моніторингу діяльності оператора системи розподілу регуляторними органами або іншими компетентними органами таким чином, щоб він не міг скористатися перевагами своєї вертикальної інтеграції для спотворення конкуренції. Зокрема, вертикально інтегровані оператори систем розподілу не мають, у своїй комунікації та брендуванні, створювати плутанину щодо окремої ідентичності підрозділу постачання вертикально інтегрованого підприємства.

4. Держави-члени можуть прийняти рішення не застосовувати частини 1, 2 та 3 до інтегрованих підприємств у сфері природного газу, які обслуговують менше ніж 100 000 приєднаних споживачів.

Стаття 27

Обов'язки конфіденційності для операторів систем розподілу

1. Без шкоди чи обмеження для статті 30 або іншого законного обов'язку щодо розкриття інформації, кожен оператор системи розподілу має зберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації, отриманої в процесі здійснення своєї господарської діяльності, та запобігати тому, щоб інформація щодо своєї власної діяльності, яка може надавати комерційну перевагу, розкривалася у дискримінаційний спосіб.

2. Оператори системи розподілу не мають, в контексті продажу або купівлі природного газу пов'язаними підприємствами, зловживати комерційно чутливою інформацією, отриманою від третіх осіб в контексті надання або обговорення доступу до системи.

Стаття 28

Закриті системи розподілу

1. Держави-члени можуть передбачити, щоб національні регуляторні органи або інші компетентні органи класифікували систему, яка розподіляє газ в межах географічно обмеженого промислового або комерційного майданчика або майданчика спільних послуг та не здійснює, без шкоди чи обмеження для частини 4, постачання побутовим споживачам, як закриту систему розподілу, якщо:

- (a) з особливих технічних чи безпекових причин, діяльність або виробничий процес користувачів такої системи є інтегрованим; або
- (b) така система розподіляє газ передусім власнику або оператору системи або пов'язаним з ними підприємствам.

2. Держави-члени можуть передбачити, щоб національні регуляторні органи звільняли оператора закритої системи розподілу від вимоги відповідно до частини 1 статті 32 про те, щоб тарифи, або методики, що лежать в основі їх розрахунку, схвалювалися до їх вступу у силу відповідно до статті 41.

3. У тих випадках, де надається звільнення відповідно до частини 2, застосовні тарифи, або методики, що лежать в основі їх розрахунку, мають бути переглянуті та схвалені відповідно до статті 41 на запит користувача закритої системи розподілу.

4. Випадкове використання невеликою кількістю домогосподарств, які мають трудові або подібні до них відносини з власником системи розподілу та які розташовані в межах області, що обслуговується закритою системою розподілу, не має перешкоджати наданню звільнення відповідно до частини 2.

Стаття 29

Комбінований оператор

Частина 1 статті 26 не має перешкоджати діяльності комбінованого оператора системи передачі, СПГ, зберігання та розподілу за умови, що оператор відповідає вимогам частини 1 статті 9 або статей 14 та 15, або Глави IV, або підпадає під дію частини 6 статті 49.

ГЛАВА VI

ВІДОКРЕМЛЕННЯ ТА ПРОЗОРИСТЬ ОБЛІКОВИХ ЗАПИСІВ

Стаття 30

Право доступу до звітності

1. Держави-члени або будь-який компетентний орган, який вони призначають, включаючи регуляторні органи, зазначені в частині 1 статті 39, та органи врегулювання спорів, зазначені в частині 3 статті 34, мають, тією мірою, в якій це необхідно для виконання їхніх функцій, мати право доступу до звітності підприємств у сфері природного газу, як встановлено в статті 31.

2. Держави-члени та будь-який призначений компетентний орган, включаючи регуляторні органи, зазначені в частині 1 статті 39, та органи врегулювання спорів, мають зберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації. Держави-члени можуть передбачити розкриття такої інформації, де це необхідно для виконання компетентними органами їхніх функцій.

Стаття 31

Відокремлення облікових записів

1. Держави-члени мають вживати необхідних заходів для забезпечення того, щоб облікові записи підприємств у сфері природного газу велися відповідно до частин 2–5 цієї статті. У тих випадках, де підприємства у сфері природного газу користуються відступом від цього положення на підставі частин 2 та 4 статті 49, вони мають принаймні вести свої внутрішні облікові записи відповідно до цієї статті.

2. Підприємства у сфері природного газу, незалежно від їхньої системи власності або правової форми, мають складати, подавати на аудит та оприлюднювати свою річну звітність відповідно до положень національного законодавства про річну звітність компаній з обмеженою відповідальністю, ухвалених відповідно до Четвертої Директиви Ради 78/660/ЄЕС від 25 липня 1978 року, що ґрунтується на пункті (g) частини 2 статті 44^{19(*)} Договору, про річну звітність певних типів компаній⁽²⁰⁾.

Підприємства, які за законом не зобов'язані оприлюднювати свою річну звітність, мають зберігати її копію у своєму головному офісі для ознайомлення громадськості.

3. Підприємства у сфері природного газу мають, у своєму внутрішньому бухгалтерському обліку, вести окремі облікові записи для кожної їхньої діяльності з передачі, розподілу, СПГ та зберігання, як це вимагалось б від них робити, якби діяльність, про яку йдеться, здійснювалася окремими підприємствами, з метою уникнення дискримінації, перехресного субсидування та спотворення конкуренції. Вони також мають вести облікові записи, які можуть бути консолідованими, для інших видів діяльності в газовій сфері, не пов'язаних з передачею, розподілом, СПГ та зберіганням. До 01 липня 2007 року вони мають вести окремі облікові записи для діяльності з постачання для кваліфікованих споживачів та діяльності з постачання для некваліфікованих споживачів. Доходи від володіння мережею передачі або розподілу мають вказуватись в облікових записах. У тих випадках, де це доречно, вони мають вести консолідовані облікові записи для інших видів діяльності, не пов'язаних з газовою сферою. Внутрішня звітність має включати баланс та звіт про прибутки та збитки для кожного виду діяльності.

4. Аудит, зазначений у частині 2, має, зокрема, перевіряти дотримання обов'язку щодо уникнення дискримінації та перехресного субсидування, зазначеного у частині 3.

5. Підприємства у сфері природного газу мають вказувати у своєму внутрішньому бухгалтерському обліку правила щодо розподілу активів та пасивів, витрат та доходів, а також щодо амортизації без шкоди чи обмеження для застосовних на національному рівні правил бухгалтерського обліку, яких вони дотримуються при складанні окремої звітності, як зазначено в частині 3. Такі внутрішні правила можуть бути змінені лише у виняткових випадках. Такі зміни мають бути зазначені та належним чином обґрунтовані.

6. У примітках до річної звітності має зазначатися будь-яка операція (правочин) певного розміру, здійснена з пов'язаними підприємствами.

ГЛАВА VII ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСТУПУ ДО СИСТЕМИ

Стаття 32 Доступ для третіх сторін

1. Держави-члени мають забезпечити впровадження системи доступу для третіх сторін до систем передачі та розподілу, а також установок СПГ, що ґрунтується на оприлюднених тарифах, застосовних до всіх кваліфікованих споживачів, включно з підприємствами з постачання, та застосовується об'єктивно та без дискримінації між користувачами системи. Держави-члени мають забезпечити, щоб такі тарифи, або методики, що лежать в основі їх розрахунку, були схвалені до їх вступу у силу відповідно до статті 41 регуляторним органом, зазначеним у частині 1 статті 39, і щоб такі тарифи — та методики, у тих випадках, де схвалюються лише методики — були оприлюднені до їхнього вступу у силу.

2. Оператори систем передачі мають, якщо це необхідно для цілей виконання їхніх функцій, у тому числі стосовно транскордонної передачі, мати доступ до мережі інших операторів систем передачі.

3. Положення цієї Директиви не мають перешкоджати укладанню довгострокових договорів тією мірою, якою вони відповідають правилам конкуренції Співтовариства.

^{19(*)} Назва Директиви 78/660/ЄЕС була скоригована з урахуванням зміни нумерації статей Договору про заснування Європейської Спільноти відповідно до статті 12 Амстердамського договору. Початкове посилання було на пункт (g) частини 3 статті 54.

²⁰⁰ Офіційний вісник, L 222, 14.08.1978, с. 11.

Стаття 33

Доступ до зберігання

1. Для організації доступу до установок (об'єктів) зберігання та запасу в системі, коли це технічно та/або економічно необхідно для забезпечення ефективного доступу до системи задля постачання споживачам, а також для організації доступу до допоміжних послуг, держави-члени можуть обрати або одну з процедур, або обидві процедури, що зазначені в частинах 3 та 4. Такі процедури мають діяти відповідно до об'єктивних, прозорих та недискримінаційних критеріїв.

Регуляторні органи, у тих випадках, де держави-члени таке передбачили, або держави-члени мають визначити та оприлюднити критерії, відповідно до яких може бути визначений режим доступу до установок (об'єктів) зберігання та запасу в системі. Вони мають оприлюднити, або зобов'язати операторів систем зберігання та передачі оприлюднити, інформацію про те, які установки (об'єкти) зберігання або частини цих установок (об'єктів) зберігання та який запас в системі пропонуються в рамках різних процедур, зазначених у частинах 3 та 4.

Обов'язок, зазначений у другому реченні другого абзацу, має діяти без шкоди чи обмеження для права вибору, наданого державам-членам у першому абзаці.

2. Положення частини 1 не мають застосовуватися до допоміжних послуг та тимчасового зберігання, пов'язаних з установками СПГ та необхідних для процесу регазифікації та подальшої доставки до системи передачі.

3. У випадку доступу на основі переговорів держави-члени або, у випадках, де держави-члени таке передбачили, регуляторні органи мають вжити необхідних заходів для того, щоб підприємства у сфері природного газу та кваліфіковані споживачі, чи то в межах, чи то за межами території, яка охоплюється взаємоз'єднаною системою, мали можливість проводити переговори про доступ до установок (об'єктів) зберігання та запасу в системі, коли це технічно та/або економічно необхідно для забезпечення ефективного доступу до системи, а також для організації доступу до інших

допоміжних послуг. Сторони мають бути зобов'язані проводити переговори про доступ до зберігання, запасу в системі та інших допоміжних послуг.

Договори про доступ до зберігання, запасу в системі та інших допоміжних послуг мають узгоджуватися в порядку переговорів з відповідним оператором системи зберігання або підприємствами у сфері природного газу. Регуляторні органи, у тих випадках, де держави-члени таке передбачили, або держави-члени мають вимагати від операторів систем зберігання та підприємств у сфері природного газу оприлюднити свої основні комерційні умови щодо використання зберігання, запасу в системі та інших допоміжних послуг до 01 січня 2005 року та оприлюднювати їх на щорічній основі кожного наступного року.

При розробці умов, зазначених у другому абзаці, оператори зберігання та підприємства у сфері природного газу мають проводити консультації з користувачами системи.

4. У випадку регульованого доступу регуляторні органи, у тих випадках, де держави-члени таке передбачили, або держави-члени мають вжити необхідних заходів для того, щоб надати підприємствам у сфері природного газу та кваліфікованим споживачам, чи то в межах, чи то за межами території, яка охоплюється взаємоз'єднаною системою, право доступу до зберігання, запасу в системі та інших допоміжних послуг, на основі оприлюднених тарифів та/або інших умов та обов'язків щодо користування таким зберіганням та запасом в системі, коли це технічно та/або економічно необхідно для забезпечення ефективного доступу до системи, а також для організації доступу до інших допоміжних послуг. Регуляторні органи, у тих випадках, де держави-члени таке передбачили, або держави-члени мають проводити консультації з користувачами системи під час розробки таких тарифів або методик визначення таких тарифів. Право доступу кваліфікованим споживачам може надаватися шляхом надання їм можливості укладати договори постачання з конкуруючими підприємствами у сфері природного газу, відмінними від власника та/або оператора системи або пов'язаного підприємства.

Стаття 34

Доступ до мереж трубопроводів висхідного потоку

1. Держави-члени мають вжити необхідних заходів для забезпечення того, щоб підприємства у сфері природного газу та кваліфіковані споживачі, незалежно від того, де вони розташовані, могли отримати доступ до мереж трубопроводів висхідного потоку, включно з установками (об'єктами), що надають пов'язані з таким доступом технічні послуги, відповідно до цієї статті, за винятком частин таких мереж та установок (об'єктів), що використовуються для локальних операцій з видобутку на майданчику родовища, де видобувається газ. Заходи мають бути повідомлені Комісії відповідно до положень статті 54.

2. Доступ, зазначений у частині 1, має надаватися у спосіб, визначений державою-членом згідно з відповідними правовими інструментами. Держави-члени мають керуватися цілями справедливого та відкритого доступу, досягнення конкурентного ринку природного газу та уникнення будь-якого зловживання домінуючим становищем, враховуючи безпеку та надійність постачання, потужність, яка є або може бути обґрунтовано зроблено доступною, та захист довкілля. Можуть бути враховані такі питання:

- (a) потреба відмови у доступі у тих випадках, де має місце несумісність технічних специфікацій, яку немає можливості прийнятно подолати;
- (b) потреба уникнення труднощів, які немає можливості прийнятно подолати та які можуть зашкодити ефективному, поточному та запланованому у майбутньому видобуванню вуглеводнів, включно з видобуванням на родовищах з граничною економічною доцільністю;
- (c) потреба поважати належним чином обґрунтовані прийнятні потреби власника або оператора мережі трубопроводів висхідного потоку щодо транспортування та підготовки газу, а також інтереси всіх інших користувачів мережі трубопроводів висхідного потоку або відповідних установок (об'єктів) з підготовки чи поводження, які можуть зазнати впливу; та

(d) потреба застосування власних законів та адміністративних процедур, за умов відповідності праву Співтовариства, для надання уповноваження на видобуток або розробку висхідного потоку [розвідку, буріння та видобування].

3. Держави-члени мають забезпечити наявність у них механізмів врегулювання спорів, включно з незалежним від сторін органом з доступом до всієї відповідної інформації, для надання спорам, пов'язаним з доступом до мереж трубопроводів висхідного потоку, можливості бути оперативно врегульованими, з врахуванням критеріїв, викладених в частині 2, та кількості сторін, які можуть бути залучені до процесу переговорів щодо доступу до таких мереж.

4. У випадку транскордонних спорів мають застосовуватись механізми врегулювання спорів держави-члена, що має юрисдикцію над мережею трубопроводів висхідного потоку, яка відмовляє у доступі. У тих випадках, де, у транскордонних спорах, відповідну мережу охоплює більше ніж одна держава-член, відповідні держави-члени мають проводити консультації одна з одною з метою забезпечення того, щоб положення цієї Директиви застосовувались послідовно.

Стаття 35

Відмова у доступі

1. Підприємства у сфері природного газу можуть відмовити в доступі до системи на підставі відсутності потужності або у тих випадках, де доступ до системи перешкоджає би виконанню обов'язків щодо загальносупільних послуг, зазначених у частині 2 статті 3, які на них покладені, або на підставі суттєвих економічних та фінансових труднощів, пов'язаних з договорами на умовах «бери або плати», з врахуванням критеріїв та процедур, встановлених у статті 48, та альтернативи, обраної державою-членом відповідно до частини 1 зазначеної статті. Для будь-якої такої відмови мають бути надані належним чином обґрунтовані причини.

2. Держави-члени можуть вживати заходів, необхідних для забезпечення того, щоб підприємство у сфері природного газу, яке відмовляє в доступі до системи на підставі

відсутності потужності або відсутності приєднання, вносило необхідні удосконалення тією мірою, наскільки це є економічно доцільним або коли потенційний споживач готовий за них заплатити. За тих обставин, де держави-члени застосовують частину 4 статті 4, держави-члени мають вживати таких заходів.

Стаття 36

Нова інфраструктура

1. Основна нова газова інфраструктура, тобто взаємоз'єднання, установки (об'єкти) СПГ та зберігання, можуть, на запит, бути звільнені, на визначений період часу, від виконання положень статей 9, 32, 33 та 34 та частин 6, 8 та 10 статті 41 за таких умов:

- (a) інвестиція повинна посилювати конкуренцію у сфері постачання газу та підвищувати безпеку постачання;
- (b) рівень ризику у зв'язку з інвестицією повинен бути таким, що інвестиція не відбулася б, якби звільнення не було надано;
- (c) інфраструктура повинна належати фізичній або юридичній особі, яка відокремлена принаймні з точки зору своєї правової форми від операторів систем, в системах яких ця інфраструктура буде побудована;
- (d) плата повинна стягуватися з користувачів цієї інфраструктури; та
- (e) звільнення не повинно бути згубним для конкуренції або ефективного функціонування внутрішнього ринку природного газу, або ефективного функціонування регульованої системи, до якої інфраструктура приєднана.

2. Частина 1 має також застосовуватися щодо значного збільшення потужності в існуючій інфраструктурі та щодо модернізації такої інфраструктури, яка надає можливість для розвитку нових джерел постачання газу.

3. Регуляторний орган, зазначений у Главі VIII, може, на індивідуальній основі, для кожного конкретного випадку, приймати рішення про звільнення, зазначене в частинах 1 та 2.

4. У тих випадках, де відповідна інфраструктура, про яку йдеться, розташована на території більш ніж однієї держави-члена, Агентство може надати регуляторним органам зацікавлених держав-членів консультативний висновок, який може бути використаний як основа для прийняття ними рішення, протягом двох місяців з дати отримання запиту про звільнення останнім з таких регуляторних органів.

У тих випадках, де всі зацікавлені регуляторні органи погоджуються із запитом про звільнення протягом шести місяців з дати його отримання останнім з регуляторних органів, вони мають поінформувати Агентство про своє рішення.

Агентство має виконувати завдання, покладені на регуляторні органи держав-членів, яких стосується ця стаття:

- (a) у тих випадках, де всі зацікавлені регуляторні органи не змогли дійти згоди протягом періоду у шість місяців з дати, коли останній з таких регуляторних органів отримав запит про звільнення; або
- (b) на спільний запит відповідних регуляторних органів.

Усі зацікавлені регуляторні органи можуть, спільно, звернутися з запитом про продовження періоду, зазначеного в пункті (a) третього абзацу, на строк до трьох місяців.

5. Перед прийняттям такого рішення Агентство має проконсультуватися з відповідними регуляторними органами та заявниками.

6. Звільнення може поширюватися на всю або частину потужності нової інфраструктури або існуючої інфраструктури зі значно збільшеною потужністю.

У ході прийняття рішення про надання звільнення має враховуватись, на індивідуальній основі для кожного конкретного випадку, потреба у встановленні умов щодо тривалості звільнення та недискримінаційного доступу до інфраструктури. При прийнятті рішення щодо цих умов має враховуватись, зокрема, додаткова потужність, яка буде побудована, або модифікація існуючої потужності, часовий горизонт проекту та національні обставини.

Перед тим, як надати звільнення, регуляторний орган має прийняти рішення стосовно правил та механізмів управління та розподілу потужності. Правила мають вимагати, щоб усі потенційні користувачі інфраструктури були запрошені висловити свою зацікавленість в контрахуванні потужності до того, як відбудеться розподіл потужності нової інфраструктури, в тому числі для власного використання. Регуляторний орган має вимагати, щоб правила управління перевантаженнями включали обов'язок пропонувати невикористану потужність на ринку та має вимагати, щоб користувачі інфраструктури мали право торгувати законтракованою ними потужністю на вторинному ринку. При здійсненні своєї оцінки критеріїв, зазначених у пунктах (а), (б) та (с) частини 1, регуляторний орган має враховувати результати такої процедури розподілу потужності.

Рішення про звільнення, включно з будь-якими умовами, зазначеними в другому абзаці цієї частини, має бути належним чином обгрунтованим та оприлюдненим.

7. Незважаючи на частину 3, держави-члени можуть передбачити, щоб їхній регуляторний орган або Агентство, залежно від обставин, мав подавати, для цілей офіційного рішення, до відповідного органу в державі-члені свій висновок щодо запиту про звільнення. Такий висновок має бути оприлюднений разом з рішенням.

8. Регуляторний орган має передати Комісії, без затримки, копію кожного запиту на звільнення станом на момент його отримання. Рішення має бути повідомлено, без затримки, компетентним органом Комісії, разом з усією відповідною інформацією, що стосується цього рішення. Така інформація може бути подана Комісії в узагальненій формі, що дасть змогу Комісії прийняти належно обгрунтоване рішення. Зокрема, інформація має містити:

(а) докладні причини, на підставі яких регуляторний орган або держава-член надала звільнення або відмовила у ньому разом з посиланням на частину 1, включаючи відповідний пункт або пункти зазначеної частини, на яких ґрунтується таке рішення, включно з фінансовою інформацією, що

виправдовує потребу у наданні звільнення;

(б) проведений аналіз впливу на конкуренцію та ефективне функціонування внутрішнього ринку природного газу в результаті надання звільнення;

(с) обґрунтування періоду часу та частки загальної потужності газової інфраструктури, про яку йдеться, стосовно якої надається звільнення;

(д) якщо звільнення стосується взаємоз'єднання, результати консультацій з зацікавленими регуляторними органами; та

(е) внесок інфраструктури в диверсифікацію постачання газу.

9. Протягом періоду у два місяці з дня, наступного за днем отримання повідомлення, Комісія може прийняти рішення, що вимагатиме від регуляторного органу внести зміни до рішення про надання звільнення або відкликати його. Такий двомісячний період може бути продовжений на додатковий період у два місяці, у тих випадках, де Комісія затребуватиме додаткову інформацію. Такий додатковий період має початися з наступного дня після отримання повної інформації. Початковий період у два місяці також може бути продовжений за згодою як Комісії, так і регуляторного органу.

У тих випадках, де запитувана інформація не надається протягом періоду, встановленого в запиті, повідомлення має вважатися таким, що відкликано, якщо тільки, до закінчення такого періоду, або період не було продовжено за згодою як Комісії, так і регуляторного органу, або регуляторний орган, в належним чином обґрунтованій заяві, не повідомив Комісії, що він вважає повідомлення повним.

Регуляторний орган має дотриматись рішення Комісії про внесення змін до рішення про звільнення або його відкликання протягом періоду в один місяць та відповідно повідомити Комісію.

Комісія має зберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації.

Схвалення Комісією рішення про звільнення має втратити чинність за два роки після його

прийняття, якщо будівництво інфраструктури ще не розпочалося, та за п'ять років після його прийняття, якщо інфраструктуру ще не було введено в експлуатацію, якщо тільки Комісія не прийме рішення, що будь-яка затримка зумовлена серйозними перешкодами поза межами контролю особи, якій надано звільнення.

10. Комісія може прийняти настанови щодо застосування умов, викладених у частині 1 цієї статті, та встановити процедуру, якої слід дотримуватися для застосування частин 3, 6, 8 та 9 цієї статті. Такі заходи, розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення, мають прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, як зазначено у частині 3 статті 51.

Стаття 37

Відкриття ринку та взаємність

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб кваліфіковані споживачі включали:

(а) до 01 липня 2004 року — кваліфікованих споживачів, як зазначено в статті 18 Директиви 98/30/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 22 червня 1998 року про спільні правила внутрішнього ринку природного газу ⁽²¹⁾. Держави-члени мають оприлюднювати, не пізніше 31 січня кожного року, критерії визначення таких кваліфікованих споживачів;

(б) з 01 липня 2004 року — усіх непобутових споживачів;

(с) з 01 липня 2007 року — усіх споживачів.

2. Для уникнення небалансу при відкритті ринків газу:

(а) договори на постачання з кваліфікованим споживачем в системі іншої держави-члена не мають заборонятися, якщо споживач є кваліфікованим в обох відповідних системах; та

(б) у тих випадках, де у здійсненні зазначених у пункті (а) операцій (правочинів) відмовлено через те, що споживач є кваліфікованим лише в одній з двох систем, Комісія може, беручи до

уваги ситуацію на ринку та спільний інтерес, зобов'язати сторону, що відмовила, виконати запитане постачання, на запит однієї з держав-членів цих двох систем.

Стаття 38

Прямі лінії

1. Держави-члени мають вжити необхідних заходів для того, щоб надати можливість:

(а) підприємствам у сфері природного газу, заснованим в межах їхньої території, здійснювати постачання кваліфікованим споживачам через пряму лінію; та

(б) будь-якому такому кваліфікованому споживачу в межах їхньої території отримувати постачання через пряму лінію від підприємств у сфері природного газу.

2. За тих обставин, де для будівництва або експлуатації прямих ліній необхідне уповноваження (наприклад, ліцензія, дозвіл, концесія, згода або схвалення), держави-члени або будь-який призначений ними компетентний орган мають встановити критерії для надання уповноважень на будівництво або експлуатацію таких ліній на їхній території. Такі критерії мають бути об'єктивними, прозорими та недискримінаційними.

3. Держави-члени можуть видати уповноваження на будівництво прямої лінії за умови або відмови в доступі до системи на підставі статті 35, або відкриття процедури врегулювання спорів відповідно до статті 41.

ГЛАВА VIII

НАЦІОНАЛЬНІ РЕГУЛЯТОРНІ ОРГАНИ

Стаття 39

Призначення та незалежність регуляторних органів

1. Кожна держава-член має призначити єдиний національний регуляторний орган на національному рівні.

²¹⁰ Офіційний вісник, L 204, 21.07.1998, с. 1.

2. Частина 1 цієї статті має діяти без шкоди чи обмеження для призначення інших регуляторних органів на регіональному рівні в межах держав-членів, за умови наявності одного старшого представника для цілей представництва та контактування на рівні Співтовариства у Раді регуляторів Агентства відповідно до частини 1 статті 14 Регламенту (ЄС) № 713/2009.

3. Шляхом відступу від положень частини 1 цієї статті держава-член може призначити регуляторні органи для малих систем у географічно відокремленому регіоні, споживання якого у 2008 році становило менше ніж 3 % від загального споживання держави-члена, частиною якої він є. Цей відступ має діяти без шкоди чи обмеження для призначення одного старшого представника для цілей представництва та контактування на рівні Співтовариства у Раді регуляторів Агентства відповідно до частини 1 статті 14 Регламенту (ЄС) № 713/2009.

4. Держави-члени мають гарантувати незалежність регуляторного органу та забезпечити неупереджене та мають забезпечити, щоб він виконував свої повноваження неупереджено та прозоро. З цією метою держави-члени мають забезпечити, щоб при виконанні регуляторних завдань, покладених на нього цією Директивою та пов'язаним законодавством, регуляторний орган:

- (a) був юридично окремим та функціонально незалежним від будь-якого іншого публічного чи приватного суб'єкта;
- (b) забезпечував, щоб його персонал та особи, відповідальні за його управління:
 - (i) діяли незалежно від будь-яких ринкових інтересів; та
 - (ii) не шукали та не приймали прямих інструкцій від будь-якого уряду або іншого публічного чи приватного суб'єкта при виконанні регуляторних завдань. Така вимога діє без шкоди чи обмеження для тісної співпраці, у належних випадках, з іншими відповідними національними органами, або щодо загальних

настанов політики, які видані урядом, і які не пов'язані з регуляторними повноваженнями та обов'язками відповідно до статті 41.

- 5. З метою захисту незалежності регуляторного органу держави-члени мають, зокрема, забезпечити, щоб:
 - (a) регуляторний орган міг приймати автономні рішення, незалежно від будь-якого політичного органу, та мав окремі щорічні бюджетні асигнування, з автономією у виконанні асигнованого бюджету, і належні людські та фінансові ресурси для виконання своїх обов'язків; та
 - (b) члени ради регуляторного органу або, за відсутності ради, вище керівництво регуляторного органу призначалися на встановлений строк від п'яти до семи років, з одноразовим поновленням.

Щодо пункту (b) першого абзацу, держави-члени мають забезпечити належну схему ротації для ради або вищого керівництва. Члени ради або, за відсутності ради, члени вищого керівництва можуть бути звільнені з посади протягом строку повноважень, лише якщо вони більше не виконують умови, встановлені в цій статті, або визнані винними у неналежній поведінці відповідно до національного законодавства.

Стаття 40

Загальні цілі регуляторного органу

При виконанні регуляторних завдань, визначених у цій Директиві, регуляторний орган має вживати всіх прийнятних заходів у досягненні наведених нижче цілей в рамках своїх обов'язків та повноважень, встановлених у статті 41, у тісній консультації з іншими відповідними національними органами, включаючи органи з питань конкуренції, у належних випадках, та без шкоди чи обмеження для їхньої компетенції:

- (a) просування у тісній співпраці з Агентством, регуляторними органами інших держав-членів та Комісією конкурентного, безпечного та екологічного сталого внутрішнього ринку природного газу в межах Співтовариства, а також ефективного відкриття ринку для всіх

- споживачів та постачальників в Співтоваристві, та забезпечення належних умов для ефективної та надійної експлуатації газових мереж, із врахуванням довгострокових цілей;
- (b) розвиток конкурентних та належно функціонуючих регіональних ринків в межах Співтовариства з метою досягнення цілей, зазначених у пункті (a);
 - (c) усунення обмежень на торгівлю природним газом між державами-членами, включаючи розвиток належних транскордонних потужностей передачі для задоволення попиту та посилення інтеграції національних ринків, що може полегшити потік природного газу по всьому Співтовариству;
 - (d) допомога в досягненні, в найбільш економічно ефективний спосіб, розвитку безпечних, надійних та ефективних недискримінаційних систем, які є орієнтованими на споживача, та просування адекватності системи та, відповідно до загальних цілей енергетичної політики, енергоефективності, а також інтеграції велико- та маломасштабного видобутку (виробництва) газу з відновлюваних джерел енергії та розподіленого виробництва до мереж як передачі, так і розподілу;
 - (e) сприяння доступу до мережі для нової потужності видобутку (виробництва), зокрема, усунення бар'єрів, які можуть перешкоджати доступу для нових учасників ринку та газу з відновлюваних джерел енергії;
 - (f) забезпечення того, щоб операторам систем та користувачам систем надавалися належні стимули, як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, для підвищення ефективності у роботі систем та сприяння інтеграції ринку;
 - (g) забезпечення того, щоб споживачі отримували вигоду від ефективного функціонування їхнього національного ринку, просування ефективної

конкуренції та допомога у забезпеченні захисту споживачів;

- (h) допомога у досягненні високих стандартів загальносуспільних послуг у сфері природного газу, сприяння захисту вразливих споживачів та сприяння сумісності процесів обміну даними, необхідних для переходу споживачів.

Стаття 41

Обов'язки та повноваження регуляторного органу

1. Регуляторний орган має мати такі обов'язки:

- (a) закріплення або схвалення, відповідно до прозорих критеріїв, тарифів на передачу або розподіл, або методик для них;
- (b) забезпечення дотримання операторами системи передачі та розподілу, та у відповідних випадках, власниками систем, а також будь-якими підприємствами у сфері природного газу своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви та іншого відповідного законодавства Співтовариства, у тому числі щодо транскордонних питань;
- (c) співпраця щодо транскордонних питань з регуляторним органом або органами зацікавлених держав-членів та з Агентством;
- (d) дотримання та імплементація будь-яких відповідних юридично обов'язкових рішень Агентства та Комісії;
- (e) звітування щороку про свою діяльність та виконання своїх обов'язків перед відповідними органами держав-членів, Агентством та Комісією. Такі звіти мають охоплювати здійснені кроки та отримані результати стосовно кожного із завдань, перелічених у цій статті;
- (f) забезпечення відсутності перехресного субсидування між діяльністю з передачі, розподілу, зберігання, СПГ та постачання;
- (g) моніторинг інвестиційних планів операторів системи передачі та надання

- у своєму річному звіті оцінки інвестиційних планів операторів системи передачі щодо їх узгодженості з планом розвитку мережі у масштабах Співтовариства, як зазначено в пункті (b) частини 3 статті 8 Регламенту (ЄС) № 715/2009. Така оцінка може включати рекомендації про внесення змін до таких інвестиційних планів;
- (h) моніторинг дотримання та перегляд роботи в минулому правил безпеки та надійності мереж та встановлення або схвалення стандартів і вимог до якості послуг та постачання, або сприяння цьому разом з іншими компетентними органами;
- (i) моніторинг рівня прозорості, у тому числі щодо оптових цін, та забезпечення дотримання підприємствами у сфері природного газу обов'язків щодо прозорості;
- (j) моніторинг рівня та ефективності відкриття ринку та конкуренції на оптовому та роздрібному рівнях, у тому числі на біржах природного газу, цін для побутових споживачів, включно з системами передоплати, показників переходу, показників відключення, плати за послуги з обслуговування та їх виконання, скарг побутових споживачів, а також будь-якого спотворення або обмеження конкуренції, у тому числі надання будь-якої відповідної інформації та передачі будь-яких відповідних справ до відповідних органів з питань конкуренції;
- (k) моніторинг виникнення обмежувальних договірних практик, включно з положеннями про ексклюзивність, які можуть перешкоджати великим непобутовим споживачам в укладенні договорів одночасно з більш ніж одним постачальником або обмежувати їхній вибір це робити, та, у належних випадках, інформування національних органів з питань конкуренції про такі практики;
- (l) повага до свободи укладання договорів стосовно договорів переривчастого постачання, а також стосовно довгострокових договорів, за умови що вони є сумісними із правом Співтовариства та узгоджені з політикою Співтовариства;
- (m) моніторинг часу, що витрачається операторами систем передачі та розподілу на виконання приєднань та ремонтів;
- (n) моніторинг та перегляд умов доступу до зберігання, запасу в системі та інших допоміжних послуг, як це передбачено у статті 33. У випадку, коли режим доступу до зберігання визначається відповідно до частини 3 статті 33, це завдання має виключати перегляд тарифів;
- (o) допомога у забезпеченні, разом з іншими відповідними органами, того, щоб заходи захисту споживачів, у тому числі такі, що викладені у Додатку I, були ефективними та примусово виконувалися;
- (p) оприлюднення рекомендацій, принаймні щороку, щодо відповідності цін постачання до статті 3 та надання їх органам з питань конкуренції, у належних випадках;
- (q) забезпечення доступу до даних про споживання споживачів, надання для необов'язкового використання легко зрозумілого, гармонізованого на національному рівні формату даних про споживання, а також швидкого доступу для всіх споживачів до таких даних відповідно до пункту (h) Додатка I;
- (r) моніторинг імплементації правил щодо ролей та обов'язків операторів систем передачі, операторів систем розподілу, постачальників і споживачів та інших сторін на ринку відповідно до Регламенту (ЄС) № 715/2009;
- (s) моніторинг правильного застосування критеріїв, які визначають, чи підпадає установка (об'єкт) зберігання під дію положень частин 3 або 4 статті 33;
- (t) моніторинг впровадження запобіжних заходів, зазначених у статті 46;

(u) сприяння сумісності процесів обміну даними стосовно найважливіших ринкових процесів на регіональному рівні.

2. У тих випадках, де держава-член таке передбачила, обов'язки з моніторингу, викладені в частині 1, можуть виконуватися іншими органами, ніж регуляторний орган. У такому випадку інформація, отримана в результаті такого моніторингу, має бути доступною для регуляторного органу в найкоротший строк.

Зберігаючи при цьому свою незалежність, без шкоди чи обмеження для власних особливих компетенцій та відповідно до принципів кращого регулювання, регуляторний орган має, у належних випадках, проводити консультації з операторами систем передачі, та, у належних випадках, тісно співпрацювати з іншими відповідними національними органами під час виконання обов'язків, викладених в частині 1.

Будь-які схвалення, надані регуляторним органом або Агентством відповідно до цієї Директиви, діють без шкоди чи обмеження для будь-якого належним чином виправданого майбутнього використання регуляторним органом своїх повноважень відповідно до цієї статті або щодо будь-яких санкцій, накладених іншими відповідними органами або Комісією.

3. На додаток до обов'язків, покладених на нього відповідно до частини 1 цієї статті, у разі, коли призначено незалежного оператора системи відповідно до статті 14, регуляторний орган має:

(a) здійснювати моніторинг дотримання власником системи передачі та незалежним оператором системи своїх обов'язків відповідно до цієї статті та виписувати штрафи за їх недотримання відповідно до пункту (d) частини 4;

(b) здійснювати моніторинг відносин та комунікації між незалежним оператором системи та власником системи передачі з метою забезпечення дотримання незалежним оператором системи своїх обов'язків та, зокрема, схвалювати договори та діяти у якості органу врегулювання спорів між незалежним оператором системи та власником системи передачі стосовно будь-якої скарги, поданої будь-якою стороною відповідно до частини 11;

(c) без шкоди чи обмеження для процедури, передбаченої пунктом (c) частини 2 статті 14, для першого десятирічного плану розвитку мережі схвалювати інвестиційне планування та багаторічний план розвитку мережі, що представляється щороку незалежним оператором системи;

(d) забезпечувати, щоб тарифи на доступ до мережі, що стягуються незалежним оператором системи, включали винагороду для власника мережі або власників мережі, яка б забезпечувала адекватну винагороду від активів мережі та будь-яких нових інвестицій, здійснених в неї, за умови, що вони здійснюються економічно та ефективно; та

(e) мати повноваження проводити перевірки, у тому числі неоголошені перевірки, у приміщеннях власника системи передачі та незалежного оператора системи.

4. Держави-члени мають забезпечити, щоб регуляторним органам були надані повноваження, що дозволяють їм виконувати обов'язки, зазначені в частинах 1, 3 та 6 ефективним та швидким чином. З цією метою регуляторний орган має мати щонайменше такі повноваження:

(a) видавати обов'язкові до виконання рішення щодо підприємств у сфері природного газу;

(b) проводити розслідування щодо функціонування ринків газу, а також приймати рішення та застосовувати будь-які необхідні та пропорційні заходи для сприяння ефективній конкуренції та забезпечення належного функціонування ринку. У належних випадках, регуляторний орган також має мати повноваження співпрацювати з національним органом з питань конкуренції та регуляторами фінансових ринків або Комісією у проведенні розслідування, пов'язаного з законодавством про конкуренцію;

(c) вимагати від підприємств у сфері природного газу будь-яку інформацію, необхідну для виконання своїх завдань, у

тому числі виправдання будь-якої відмови у наданні доступу для третіх сторін, а також будь-яку інформацію про заходи, необхідні для посилення мережі;

- (d) накладати ефективні, пропорційні та стримувальні штрафи на підприємства у сфері природного газу, які не дотримуються своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви або будь-яких відповідних юридично обов'язкових рішень регуляторного органу чи Агентства, або пропонувати компетентному суду накладати такі штрафи. Це має включати повноваження накладати або пропонувати накладати штрафи у розмірі до 10 % річного обороту оператора системи передачі або до 10 % річного обороту вертикально інтегрованого підприємства на оператора системи передачі або вертикально інтегроване підприємство, залежно від обставин, за недотримання їхніх відповідних обов'язків відповідно до цієї Директиви; та
- (e) належні права на проведення розслідувань та відповідні повноваження надавати вказівки щодо врегулювання спорів відповідно до частин 11 та 12.

5. На додаток до обов'язків та повноважень, покладених на нього згідно з частинами 1 та 4 цієї статті, у разі, коли призначено оператора системи передачі відповідно до Глави IV, регуляторний орган має мати щонайменше такі обов'язки та повноваження:

- (a) накладати штрафи відповідно до пункту (d) частини 4 за дискримінаційну поведінку на користь вертикально інтегрованого підприємства;
- (b) здійснювати моніторинг комунікацій між оператором системи передачі та вертикально інтегрованим підприємством з метою забезпечення дотримання оператором системи передачі своїх обов'язків;
- (c) діяти у якості органу врегулювання спорів між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі стосовно будь-якої скарги, поданої відповідно до частини 11;

- (d) здійснювати моніторинг комерційних та фінансових відносин, включаючи позики, між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі;

- (e) схвалювати всі комерційні та фінансові угоди між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі, за умови, що вони відповідають ринковим умовам;

- (f) вимагати виправдання від вертикально інтегрованого підприємства у разі отриманого повідомлення від працівника з питань відповідності (комплаєнсу) відповідно до частини 4 статті 21. Таке виправдання має включати, зокрема, докази того, що жодної дискримінаційної поведінки на користь вертикально інтегрованого підприємства не сталося;

- (g) проводити перевірки, у тому числі неоголошені перевірки, у приміщеннях вертикально інтегрованого підприємства та оператора системи передачі; та

- (h) покласти всі або окремі завдання оператора системи передачі на незалежного оператора системи, призначеного відповідно до статті 14, у випадку систематичного порушення оператором системи передачі своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви, зокрема, у випадку неодноразової дискримінаційної поведінки на користь вертикально інтегрованого підприємства.

6. Регуляторні органи мають бути відповідальними за закріплення або схвалення, достатньо завчасно до їх вступу у силу, принаймні методик, що використовуються для розрахунку або встановлення положень та умов для:

- (a) приєднання та доступу до національних мереж, включно з тарифами на передачу та розподіл, а також положень та умов і тарифів для доступу до установок СПГ. Такі тарифи чи методики мають дозволяти, щоб необхідні інвестиції в мережі та установки СПГ здійснювалися таким чином, щоб такі інвестиції

забезпечували життєздатність мереж та установок СПГ;

- (b) надання послуг балансування, які мають виконуватися у найбільш економічний спосіб та передбачати належні стимули для користувачів мережі для балансування їхньої подачі та відбору. Послуги балансування мають надаватися у справедливий та недискримінаційний спосіб і ґрунтуватися на об'єктивних критеріях; та
- (c) доступу до транскордонної інфраструктури, включно з процедурами розподілу потужності та управління перевантаженнями.

7. Методики або положення та умови, зазначені в частині 6, мають бути опубліковані.

8. При закріпленні або схваленні тарифів або методик та послуг балансування регуляторні органи мають забезпечити, щоб операторам систем передачі та розподілу надавався належний стимул, як на короткий, так і на довгий строк, для підвищення ефективності, заохочення ринкової інтеграції та безпеки постачання і підтримки відповідної дослідницької діяльності.

9. Регуляторні органи мають здійснювати моніторинг управління перевантаженнями національних систем передачі газу, у тому числі взаємоз'єднань, та імплементації правил управління перевантаженнями. З цією метою оператори системи передачі або оператори ринку мають подавати національним регуляторним органам свої правила управління перевантаженнями, включно з розподілом потужності. Національні регуляторні органи можуть вимагати внесення змін до таких правил.

10. Регуляторні органи мають мати повноваження вимагати від операторів систем передачі, зберігання, СПГ та розподілу, якщо необхідно, змінити положення та умови, включаючи тарифи або методики, зазначені у цій статті, аби забезпечити, щоб вони були пропорційними та застосовувались у недискримінаційний спосіб. У випадку, якщо режим доступу до зберігання визначається відповідно до частини 3 статті 33, це завдання має виключати зміну тарифів. У випадку затримки у закріпленні тарифів на передачу та розподіл регуляторні органи мають мати

повноваження закріплювати або схвалювати тимчасові тарифи на передачу та розподіл чи методики та приймати рішення про належні компенсаційні заходи, якщо остаточні тарифи або методики відрізнятимуться від таких тимчасових тарифів або методик.

11. Будь-яка особа, яка має скаргу на оператора системи передачі, зберігання, СПГ або розподілу щодо обов'язків цього оператора відповідно до цієї Директиви, може подати скаргу до регуляторного органу, який, діючи у якості органу врегулювання спорів, має винести рішення протягом періоду у два місяці після отримання скарги. Такий період може бути продовжений на два місяці у тих випадках, де регуляторні органи запитують додаткову інформацію. Такий продовжений період може бути додатково продовжений за погодженням із скаржником. Рішення регуляторного органу має мати обов'язкову силу, якщо тільки та доки його не буде скасовано в порядку апеляції.

12. Будь-яка особа, яка зазнала впливу та яка має право на скаргу стосовно рішення про методики, прийняте відповідно до цієї статті, або, у тих випадках, де регуляторний орган має обов'язок проводити консультації, стосовно запропонованих тарифів чи методик, , може, протягом щонайбільше двох місяців або коротшого періоду часу, передбаченого державами-членами, після опублікування рішення або пропозиції щодо рішення, подати скаргу щодо перегляду. Така скарга не має мати призупиняючої дії.

13. Держави-члени мають створити належні та ефективні механізми для регулювання, контролю та прозорості з метою уникнення будь-якого зловживання домінуючим становищем, зокрема на шкоду споживачам, та будь-якої хижацької поведінки. Ці механізми мають враховувати положення Договору, зокрема його статтю 82.

14. Держави-члени мають забезпечити, щоб були вжиті належні заходи, включаючи адміністративні дії або кримінальне провадження відповідно до їхнього національного законодавства, проти фізичних чи юридичних осіб, відповідальних у тих випадках, де не було дотримано правил конфіденційності, встановлених цією Директивою.

15. Скарги, зазначені в частинах 11 та 12, мають діяти без шкоди чи обмеження для реалізації прав на апеляцію відповідно до права Співтовариства або національного законодавства.

16. Рішення, прийняті регуляторними органами, мають бути цілком вмотивованими та виправданими, щоб дозволити судовий перегляд. Рішення мають бути доступними для громадськості, зберігаючи при цьому конфіденційність комерційно чутливої інформації.

17. Держави-члени мають забезпечити, щоб на національному рівні існували придатні механізми, за якими сторона, яка зазнала впливу від рішення регуляторного органу, мала право на апеляцію до органу, незалежного від залучених сторін та від будь-якого уряду.

Стаття 42

Регуляторний режим щодо транскордонних питань

1. Регуляторні органи мають тісно консультуватися та співпрацювати один з одним та мають надавати один одному та Агентству будь-яку інформацію, необхідну для виконання їхніх завдань відповідно до цієї Директиви. Стосовно інформації, якою здійснюється обмін, приймаючий орган має забезпечити такий самий рівень конфіденційності, як і той, який вимагається від органу походження.

2. Регуляторні органи мають співпрацювати принаймні на регіональному рівні для того, щоб:

- (a) заохочувати створення операційних домовленостей для надання можливості оптимального управління мережею, просувати спільні біржі газу та розподіл потужності, а також надання можливості для належного рівня потужності взаємоз'єднання, у тому числі шляхом нових взаємоз'єднань, в межах регіону та між регіонами, щоб дозволити розвиток ефективної конкуренції та покращення безпеки постачання без дискримінації між підприємствами з постачання в різних державах-членах;
- (b) координувати розробку всіх мережевих кодексів для відповідних операторів

системи передачі та інших дійових осіб ринку; та

- (c) координувати розробку правил, що регулюють управління перевантаженнями.

3. Національні регуляторні органи мають мати право укладати між собою домовленості про співпрацю для заохочення регуляторної співпраці.

4. Дії, зазначені в частині 2, мають виконуватися, у належних випадках, у тісній консультації з іншими відповідними національними органами та без шкоди чи обмеження для їхніх відповідних компетенцій.

5. Комісія може приймати настанови щодо міри обов'язків регуляторних органів співпрацювати один з одним та з Агентством. Такі заходи, розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення, мають прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, як зазначено у частині 3 статті 51.

Стаття 43

Відповідність настановам

1. Будь-який регуляторний орган та Комісія можуть подати запит на отримання висновку Агентства щодо відповідності рішення, прийнятого регуляторним органом, настановам, зазначеним у цій Директиві або в Регламенті (ЄС) № 715/2009.

2. Агентство має надати свій висновок регуляторному органу, який подав запит, або, відповідно, Комісії, а також регуляторному органу, який прийняв рішення, про яке йдеться, протягом трьох місяців з дати отримання запиту.

3. У тих випадках, де регуляторний орган, який прийняв рішення, не дотримується висновку Агентства протягом чотирьох місяців з дати отримання такого висновку, Агентство має відповідно повідомити Комісію.

4. Будь-який регуляторний орган може повідомити Комісію у тих випадках, де він вважає, що рішення стосовно транскордонної торгівлі, прийняте іншим регуляторним органом, не відповідає настановам, зазначеним у цій Директиві або в Регламенті (ЄС) № 715/2009, протягом двох місяців з дати такого рішення.

Стаття 44
Зберігання записів

5. У тих випадках, де Комісія протягом двох місяців після надходження повідомлення від Агентства відповідно до частини 3 або від регуляторного органу відповідно до частини 4, або за власною ініціативою, протягом трьох місяців з дати рішення, виявить, що рішення регуляторного органу викликає серйозні сумніви щодо його сумісності з настановами, зазначеними у цій Директиві або в Регламенті (ЄС) № 715/2009, Комісія може прийняти рішення продовжити розгляд справи. У такому випадку вона має запропонувати регуляторному органу та сторонам справи щодо регуляторного органу подати свої зауваження.

6. У тих випадках, де Комісія приймає рішення продовжити розгляд справи, вона має, протягом чотирьох місяців з дати такого рішення, видати остаточне рішення:

- (а) не висувати заперечень проти рішення регуляторного органу; або
- (б) вимагати від відповідного регуляторного органу відкликати своє рішення на підставі невідповідності настановам.

7. У тих випадках, де Комісія не прийняла рішення продовжити розгляд справи або остаточне рішення в межах часових рамок, встановлених у частинах 5 та 6 відповідно, має вважатися, що вона не висунула заперечень проти рішення регуляторного органу.

8. Регуляторний орган має дотриматись рішення Комісії про відкликання його рішення протягом періоду у два місяці та має, відповідно, повідомити Комісію.

9. Комісія може приймати настанови, що встановлюють докладні положення процедури, якої регуляторним органам, Агентству та Комісії слід дотримуватися щодо відповідності рішень, ухвалених регуляторними органами, настановам, зазначеним у цій статті. Такі заходи, розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення, мають прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, як зазначено у частині 3 статті 51.

1. Держави-члени мають вимагати від підприємств з постачання зберігати у розпорядженні національних органів, включаючи регуляторний орган, національні органи з питань конкуренції та Комісію, для виконання їхніх завдань, протягом щонайменше п'яти років, відповідні дані стосовно усіх операцій (правочинів) з договорами постачання газу та газовими деривативами з оптовими споживачами та операторами систем передачі, а також операторами зберігання та СПГ.

2. Дані мають включати докладну інформацію про характеристики відповідних операцій (правочинів), такі як тривалість, правила поставки та розрахунків, кількість, дати та строки виконання, ціни операцій (правочинів) та засоби ідентифікації відповідного оптового споживача, а також зазначену докладну інформацію про всі нерегульовані договори постачання газу та газові деривативи.

3. Регуляторний орган може прийняти рішення зробити доступними учасникам ринку елементів цієї інформації за умови, що комерційно чутлива інформація про окремих учасників ринку або окремі операції (правочини) не буде розголошуватися. Ця частина не має застосовуватися до інформації про фінансові інструменти, які підпадають під сферу застосування Директиви 2004/39/ЄС.

4. З метою забезпечення одноманітного застосування цієї статті Комісія може приймати настанови, які визначатимуть методи та механізми зберігання документації, а також форму та зміст даних, які мають зберігатися. Такі заходи, розроблені з наміром внесення змін до несуттєвих положень цієї Директиви шляхом її доповнення, мають прийматися відповідно до регуляторної процедури з перевіркою, як зазначено у частині 3 статті 51.

5. Стосовно операцій (правочинів) з газовими деривативами підприємств з постачання з оптовими споживачами та операторами систем передачі, а також операторами зберігання та СПГ ця стаття має застосовуватися лише після прийняття Комісією настанов, зазначених у частині 4.

6. Положення цієї статті не має створювати додаткових обов'язків стосовно органів,

зазначених в частині 1, для суб'єктів, які підпадають під сферу застосування Директиви 2004/39/ЄС.

7. У випадку, якщо органи, зазначені у частині 1, потребують доступу до даних, що зберігаються суб'єктами, які підпадають під сферу застосування Директиви 2004/39/ЄС, органи, які є відповідальними відповідно до цієї Директиви, мають надати їм необхідні дані.

ГЛАВА IX РОЗДРІБНІ РИНКИ

Стаття 45 Роздрібні ринки

З метою сприяння виникненню добре функціонуючих та прозорих роздрібних ринків у Співтоваристві держави-члени мають забезпечити, щоб ролі та обов'язки операторів систем передачі, операторів систем розподілу, підприємств з постачання і споживачів, та, за необхідності, інших сторін на ринку були визначені стосовно договірних відносин, зобов'язання перед споживачами, правил обміну даними та розрахунків, власності на дані та відповідальності за облік.

Такі правила мають бути оприлюднені, розроблені з метою полегшення доступу споживачів і постачальників до мереж, та вони мають підлягати перегляду регуляторними органами або іншими відповідними національними органами.

ГЛАВА X ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 46 Запобіжні заходи

1. У випадку раптової кризи на енергетичному ринку або у тих випадках, де фізична безпека або захищеність осіб, апаратури чи установок або цілісність системи знаходиться під загрозою, держава-член може тимчасово вжити необхідних запобіжних заходів.

2. Такі заходи мають спричиняти якомога менше порушення порядку для функціонування внутрішнього ринку та не мають бути ширшими за обсягом, ніж це суворо необхідно для усунення раптово виниклих труднощів.

3. Відповідна держава-член має, без затримки, повідомити про ці заходи іншим державам-членам та Комісії, яка може прийняти рішення про те, що відповідна держава-член повинна змінити або скасувати такі заходи тією мірою, якою вони спотворюють конкуренцію та негативно впливають на торгівлю у спосіб, що суперечить спільним інтересам.

Стаття 47 Рівні умови гри

1. Заходи, яких держави-члени можуть вживати відповідно до цієї Директиви з метою забезпечення рівних умов гри, мають бути сумісними з Договором, зокрема з його статтею 30, та з законодавством Співтовариства.

2. Заходи, зазначені в частині 1, мають бути пропорційними, недискримінаційними та прозорими. Ці заходи можуть бути введені в дію лише після повідомлення Комісії та схвалення нею.

3. Комісія має вдатися до дій з приводу повідомлення, зазначеного в частині 2, протягом двох місяців з моменту отримання повідомлення. Такий період має починатися з наступного дня після отримання повної інформації. У разі якщо Комісія не вдалася до дій протягом такого двомісячного періоду, має вважатися, що вона не має заперечень проти повідомлених заходів.

Стаття 48 Відступи щодо зобов'язань на умовах «бери або плати»

1. Якщо підприємство у сфері природного газу стикається або вважає, що воно могло б стикнутися з серйозними економічними та фінансовими труднощами через свої зобов'язання на умовах «бери або плати», взяті на себе за одним або кількома договорами купівлі-продажу газу, воно може надіслати заяву про тимчасовий відступ від положень статті 32 до відповідної держави-члена або призначеного компетентного органу. Заяви мають, відповідно

до вибору держав-членів, подаватися на індивідуальній основі для кожного конкретного випадку або до, або після отримання відмови в доступі до системи. Держави-члени можуть також надати підприємству у сфері природного газу можливість вибору щодо подання заяви або до, або після отримання відмови у доступі до системи. У тих випадках, де підприємство у сфері природного газу відмовило в доступі, заява має бути подана без затримки. Заяви мають супроводжуватися всією відповідною інформацією про характер та ступінь проблеми, а також про зусилля, докладені підприємством у сфері природного газу для вирішення проблеми.

Якщо альтернативні рішення не є доступними в прийнятній мірі, та з урахуванням частини 3, держава-член або призначений компетентний орган може прийняти рішення про надання відступу.

2. Держава-член, або призначений компетентний орган, має повідомити Комісію без затримки про своє рішення надати відступ, разом з усією відповідною інформацією, що стосується відступу. Така інформація може бути подана Комісії в узагальненій формі, що дасть змогу Комісії прийняти належно обґрунтоване рішення. Протягом восьми тижнів після отримання такого повідомлення Комісія може вимагати від такої держави-члена або призначеного компетентного органу внести зміни до рішення про надання дозволу на відступ або відкликати його.

Якщо відповідна держава-член або призначений компетентний орган не дотримується такої вимоги протягом періоду у чотири тижні, остаточне рішення має бути оперативно прийняте відповідно до дорадчої процедури, зазначеної у частині 2 статті 51.

Комісія має зберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації.

3. Приймаючи рішення про відступи, зазначені в частині 1, держава-член, або призначений компетентний орган, та Комісія мають враховувати, зокрема, такі критерії:

- (a) мету з досягнення конкурентного ринку газу;
- (b) потреба у виконанні обов'язків щодо загальносуспільних послуг та забезпеченні безпеки постачання;

- (c) становище підприємства у сфері природного газу на ринку газу та фактичний стан конкуренції на цьому ринку;
- (d) серйозність економічних та фінансових труднощів, з якими стикнулися підприємства у сфері природного газу та підприємства передачі або кваліфіковані споживачі;
- (e) дати підписання та умови відповідного договору або договорів, про які йдеться, включно зі ступінем, до якого вони дозволяють ринкові зміни;
- (f) зусилля, докладені для пошуку вирішення проблеми;
- (g) ступінь, до якого, беручи на себе зобов'язання на умовах «бери або плати», про які йдеться, підприємство могло обґрунтовано передбачити, враховуючи положення цієї Директиви, ймовірне виникнення серйозних труднощів;
- (h) рівень зв'язку системи з іншими системами та ступінь операційної сумісності цих систем; та
- (i) вплив, який надання відступу матиме на правильне застосування цієї Директиви стосовно плавного функціонування внутрішнього ринку природного газу.

Рішення щодо запиту на відступ стосовно договорів на умовах «бери або плати», укладених до 04 серпня 2003 року, не має призводити до ситуації, в якій неможливо знайти економічно життєздатні альтернативні можливості збуту. Серйозні труднощі мають у будь-якому випадку вважатися такими, що не існують, якщо обсяги продажу природного газу не опускаються нижче рівня гарантованого мінімального відбору, що міститься в договорах купівлі-продажу газу на умовах «бери або плати», або тією мірою, якою відповідний договір купівлі-продажу газу на умовах «бери або плати» може бути адаптований, або підприємство у сфері природного газу спроможне знайти альтернативні можливості збуту.

4. Підприємства у сфері природного газу, яким не було надано відступ, як зазначено в частині 1 цієї статті, не мають відмовляти, або

більше не мають відмовляти, в доступі до системи через зобов'язання на умовах «бери або плати», взяті на себе за договором купівлі-продажу газу. Держави-члени мають забезпечити дотримання відповідних положень статей 32–44.

5. Будь-який відступ, наданий відповідно до зазначених вище положень, має бути належним чином обґрунтованим. Комісія має опублікувати рішення в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

6. Комісія має, до 04 серпня 2008 року подати аналітичний звіт про досвід, отриманий від застосування цієї статті, з тим щоб дозволити Європейському Парламенту і Раді розглянути, в установленому порядку, потребу в її коригуванні.

Стаття 49

Ринки, що розвиваються, та ізольовані ринки

1. Держави-члени, які безпосередньо не приєднані до взаємоз'єднаної системи будь-якої іншої держави-члена та мають лише одного основного зовнішнього постачальника, можуть відступати від статей 4, 9, 37 та/або 38. Підприємство з постачання, яке має частку на ринку у понад 75 %, має вважатися таким, що є основним постачальником. Будь-який такий відступ має автоматично закінчити діяти у тих випадках, де принаймні одна з умов, зазначених у цьому абзаці, більше не застосовується. Про будь-який такий відступ має бути повідомлено Комісію.

Кіпр може відступати від статей 4, 9, 37 та/або 38. Такий відступ має закінчити діяти з моменту, коли Кіпр перестане кваліфікуватися як ізольований ринок.

Положення статей 4, 9, 37 та/або 38 не мають застосовуватися до Естонії, Латвії та/або Фінляндії доти, доки будь-яка з цих держав-членів не буде безпосередньо приєднана до взаємоз'єднаної системи будь-якої держави-члена, іншої ніж Естонія, Латвія, Литва та Фінляндія. Цей абзац діє без шкоди чи обмеження для відступів відповідно до першого абзацу цієї частини.

2. Держава-член, яка кваліфікується як ринок, що розвивається, та яка внаслідок імплементації цієї Директиви могла б зазнати суттєвих проблем, може відступати від статей 4 та 9, частин 1 та 3 статті 13, статей 14 та 24,

частини 5 статті 25, статей 26, 31 та 32, частини 1 статті 37 та/або статті 38. Такий відступ має автоматично закінчити діяти з моменту, коли держава-член більше не кваліфікується як ринок, що розвивається. Про будь-який такий відступ має бути повідомлено Комісію.

Кіпр може відступати від статей 4 та 9, частин 1 та 3 статті 13, статей 14 та 24, частини 5 статті 25, статей 26, 31 та 32, частини 1 статті 37 та/або статті 38. Такий відступ має закінчити діяти з моменту, коли Кіпр перестане кваліфікуватися як ринок, що розвивається.

3. На дату, коли відступ, зазначений в першому абзаці частини 2, закінчує діяти, визначення кваліфікованих споживачів має призвести до відкриття ринку, що дорівнює щонайменше 33 % від загального річного обсягу споживання газу на національному ринку природного газу. Два роки після цього має застосовуватися пункт (b) частини 1 статті 37, а три роки після цього має застосовуватися пункт (c) частини 1 статті 37. Допоки не застосовується пункт (b) частини 1 статті 37, держава-член, зазначена в частині 2 цієї статті, може прийняти рішення не застосовувати статтю 32 тією мірою, наскільки це має відношення до допоміжних послуг та тимчасового зберігання для процесу регазифікації та його подальшого постачання до системи передачі.

4. У тих випадках, де імплементація цієї Директиви могла б спричинити суттєві проблеми у географічно обмеженій області держави-члена, зокрема, стосовно розвитку інфраструктури передачі та основної інфраструктури розподілу, а також з метою заохочення інвестування, держава-член може звернутися до Комісії з заявою на тимчасовий відступ від статей 4 та 9, частин 1 та 3 статті 13, статей 14 та 24, частини 5 статті 25, статей 26, 31 та 32, частини 1 статті 37 та/або статті 38 задля розвитку в межах цієї області.

5. Комісія може надати відступ, зазначений у частині 4, враховуючи, зокрема, такі критерії:

— потреба в інвестиціях в інфраструктуру, які не були б економічно доцільними при експлуатації в конкурентному ринковому середовищі;

- рівень та перспективи окупності необхідних інвестицій;
- розмір та ступінь завершеності газової системи у відповідній області;
- перспективи відповідного ринку газу;
- географічні розміри та характеристики відповідної області або регіону, а також соціально-економічні та демографічні фактори.

Для газової інфраструктури, іншої ніж інфраструктура розподілу, відступ може бути наданий лише у випадку, коли у відповідній області не створено жодної газової інфраструктури або якщо газова інфраструктура створена протягом менше ніж на 10 років. Строк тимчасового відступу не має перевищувати 10 років з моменту, коли вперше відбулося постачання газу у відповідній області.

Для інфраструктури розподілу відступ може бути наданий на період, що не перевищує 20 років з моменту, коли вперше відбулося постачання газу через зазначену інфраструктуру у відповідній області.

6. Стаття 9 не має застосовуватися до Кіпру, Люксембургу та/або Мальти.

7. Комісія має поінформувати держави-члени про заяви, подані відповідно до частини 4, до прийняття рішення відповідно до частини 5, враховуючи дотримання конфіденційності. Таке рішення, а також відступи, зазначені в частинах 1 та 2, мають бути опубліковані в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

8. Греція може відступати від статей 4, 24, 25, 26, 32, 37 та/або 38 цієї Директиви для географічних областей та періодів часу, зазначених у ліцензіях, виданих нею до 15 березня 2002 року та відповідно до Директиви 98/30/ЄС, задля розвитку та виключної експлуатації мереж розподілу у певних географічних областях.

Стаття 50

Процедура перегляду

У випадку, якщо у зазначеному у частині б статті 52 звіті Комісія дійде висновку, що з огляду на ефективний спосіб, у який виконувався доступ до мережі в державі-члені — який забезпечує повністю ефективний,

недискримінаційний та безперешкодний доступ до мережі, — певні обов'язки, накладені цією Директивою на підприємства (зокрема, такі щодо юридичного відокремлення (анбандлінгу) для операторів систем розподілу), не є пропорційними меті, що переслідується, держава-член, про яку йдеться, може подати до Комісії запит на звільнення від вимоги, про яку йдеться.

Про такий запит держава-член має, без затримки, повідомити Комісію, разом з усією відповідною інформацією, необхідною для того, щоб продемонструвати, що зроблений у звіті висновок про забезпечення ефективного доступу до мережі буде додержуватися.

Протягом трьох місяців від отримання нею повідомлення Комісія має прийняти висновок щодо запиту відповідної держави-члена та, у належних випадках, подати до Європейського Парламенту і до Ради пропозиції про внесення змін до відповідних положень цієї Директиви. Комісія може запропонувати, у пропозиціях про внесення змін до цієї Директиви, звільнити зацікавлену державу-члена від конкретних вимог за умови, якщо цією державою-членом впроваджуються настільки ж ефективні заходи у належних випадках.

Стаття 51

Комітет

1. Комісії має допомагати комітет.
2. У разі посилання на цю частину, застосовуються статті 3 та 7 Рішення 1999/468/ЄС, з дотриманням положень статті 8 зазначеного Рішення.
3. У разі посилання на цю частину, застосовуються частини 1–4 статті 5а та стаття 7 Рішення 1999/468/ЄС, з дотриманням положень статті 8 зазначеного Рішення.

Стаття 52

Звітування

1. Комісія має здійснювати моніторинг та перегляд застосування цієї Директиви та подавати загальний звіт про хід виконання Європейському Парламенту і Раді вперше до 31 грудня 2004 року, а після цього — на щорічний

основі. Звіт про хід виконання має охоплювати принаймні:

- (a) набутий досвід і зроблені досягнення у створенні завершеного та повністю функціонуючого внутрішнього ринку природного газу, а також перешкоди, які залишаються у цьому відношенні, включно з аспектами домінування на ринку, хижацькою або антиконкурентною поведінкою;
- (b) відступи, надані відповідно до цієї Директиви, включно з імплементацією відступу, передбаченого частиною 4 статті 26, з метою можливого перегляду порогового значення;
- (c) ступінь, до якого вимоги щодо відокремлення (анбандлінгу) та тарифікації, що містяться у цій Директиві, були успішними в забезпеченні справедливого та недискримінаційного доступу до газової системи Співтовариства та еквівалентних рівнів конкуренції, а також економічні, екологічні та соціальні наслідки відкриття ринку газу для споживачів;
- (d) дослідження питань, які стосуються рівнів потужності системи та безпеки постачання природного газу у Співтоваристві та, зокрема, існуючого та прогнозного балансу між попитом та пропозицією, враховуючи фізичну потужність для обміну між областями та розвиток зберігання (включно з питанням пропорційності ринкового регулювання в цій сфері);
- (e) особлива увага має бути приділена заходам, вжитим у державах-членах для покриття пікового попиту та реагування на випадки дефіциту в одного або декількох постачальників;
- (f) загальну оцінку прогресу, досягнутого щодо двосторонніх відносин з третіми країнами, які виробляють (видобувають) або експортують чи транспортують природний газ, включно з досягненнями в ринковій інтеграції, торгівлі та доступі до мереж цих третіх країн;

- (g) потребу в можливих вимогах з гармонізації, що не пов'язані з положеннями цієї Директиви.

У належних випадках, звіт про хід виконання може включати рекомендації та заходи щодо протидії негативним наслідкам домінування на ринку та ринкової концентрації.

У звіті Комісія після консультацій з ENTSOG може також розглянути здійсненність створення операторами системи передачі єдиного європейського оператора системи передачі.

2. Кожні два роки звіт про хід виконання, зазначений в частині 1, має також включати аналіз різних заходів, вжитих у державах-членах для виконання обов'язків щодо загальносуспільних послуг разом з дослідженням ефективності цих заходів та, зокрема, їхнього впливу на конкуренцію на ринку газу. У належних випадках, звіт може включати рекомендації щодо заходів, яких треба вжити на національному рівні для досягнення високих стандартів загальносуспільних послуг, або заходів, намічених для запобігання закриттю ринку.

3. Комісія має, до 03 березня 2013 року, як частину загального перегляду, надати Європейському Парламенту і Раді докладний спеціальний звіт, що зазначатиме, якою мірою вимоги щодо відокремлення (анбандлінгу) відповідно до Глави IV були успішними в досягненні повної та ефективної незалежності операторів системи передачі, використовуючи ефективно та дієво відокремлення (анбандлінг) у якості контрольного орієнтиру.

4. Для цілі своєї оцінки відповідно до частини 3, Комісія має враховувати, зокрема, такі критерії: справедливий та недискримінаційний доступ до мережі, ефективно регулювання, розвиток мережі задля задоволення вимог ринку, невикривлені стимули для інвестування, розвиток інфраструктури взаємоз'єднань, ефективна конкуренція на енергетичних ринках Співтовариства та ситуація з безпекою постачання у Співтоваристві.

5. У належних випадках, та зокрема у разі, якщо докладний спеціальний звіт, зазначений у частині 3, визначає, що умови, зазначені у частині 4, не були гарантовані на практиці, Комісія має подати пропозиції Європейському Парламенту і Раді для забезпечення повністю

ефективної незалежності операторів системи передачі до 03 березня 2014 року.

6. Комісія має, не пізніше 01 січня 2006 року, направити до Європейського Парламенту і Ради докладний звіт, що зазначатиме досягнення у створенні внутрішнього ринку природного газу. У звіті має, зокрема, розглядатися:

- існування недискримінаційного доступу до мережі;
- ефективність регулювання;
- розвиток інфраструктури взаємоз'єднань, умови транзиту та стан безпеки постачання у Співтоваристві;
- ступінь, до якого вигоди від відкриття ринку дістаються малим підприємствам та побутовим споживачам, особливо щодо стандартів загальносуспільних послуг;
- ступінь, до якого ринки є на практиці відкритими для ефективної конкуренції, включно з аспектами домінування на ринку, ринкової концентрації та хижацької або антиконкурентної поведінки;
- ступінь, до якого споживачі фактично змінюють постачальників та переглядають тарифи;
- розвиток цін, включно з цінами постачання, відносно ступеня відкриття ринків;
- чи існує ефективний та недискримінаційний доступ для третіх сторін до зберігання, коли це технічно та/або економічно необхідно для забезпечення ефективного доступу до системи;
- досвід, набутий у застосуванні цієї Директиви тією мірою, якою це стосується ефективної незалежності операторів системи у вертикально інтегрованих підприємствах, а також чи були розроблені інші заходи, окрім функціональної незалежності та розмежування звітності, що мають наслідки, еквівалентні юридичному відокремленню (анбандлінгу).

У належних випадках, Комісія має подати пропозиції до Європейського Парламенту і Ради, зокрема для гарантування високих стандартів загальносуспільних послуг.

У належних випадках, Комісія має подати пропозиції до Європейського Парламенту і Ради, зокрема для забезпечення повної та ефективної незалежності операторів системи розподілу до 01 липня 2007 року. За необхідності, такі пропозиції мають, відповідно до законодавства про конкуренцію, також стосуватися заходів, що вирішують питання домінування на ринку, ринкової концентрації та хижацької або антиконкурентної поведінки.

Стаття 53

Скасування

Директива 2003/55/ЄС скасовується з 03 березня 2011 року без шкоди чи обмеження для обов'язків держав-членів щодо граничних строків для транспозиції та застосування зазначеної Директиви. Посилання на скасовану Директиву мають тлумачитися як посилання на цю Директиву та мають читатися відповідно до кореляційної таблиці в Додатку II.

Стаття 54

Транспозиція

1. Держави-члени мають ввести в силу закони, нормативно-правові акти та адміністративні положення, необхідні для дотримання цієї Директиви до 03 березня 2011 року. Вони мають негайно поінформувати про це Комісію.

Вони мають застосовувати вказані заходи з 03 березня 2011 року, за винятком статті 11, яку вони мають застосовувати з 03 березня 2013 року.

У тих випадках, де держави-члени приймають такі заходи, вони мають містити посилання на цю Директиву або супроводжуватися таким посиланням у разі їх офіційного опублікування. Методи створення такого посилання мають бути встановлені державами-членами.

2. Держави-члени мають повідомити Комісії текст основних положень національного законодавства, які вони приймають у сфері, що охоплюється цією Директивою.

Стаття 55

Вступ у силу

Ця Директива має вступити в силу на 20-й день після її опублікування в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Стаття 56

Адресати

Ця Директива адресована державам-членам.

Вчинено в Брюсселі 13 липня 2009 року.

За Європейський Парламент
Президент

Х. Г. Пьоттерінг

За Раду
Президент

Е. Ерландсон

ДОДАТОК I
ЗАХОДИ ЩОДО ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ

1. Без шкоди чи обмеження для правил Співтовариства щодо захисту споживачів, зокрема Директиви 97/7/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 20 травня 1997 року про захист споживачів в дистанційних договорах ⁽²²⁾ та Директиви Ради 93/13/ЄЕС від 05 квітня 1993 року про несправедливі умови споживчих договорів ⁽²³⁾, заходи, зазначені у статті 3, покликані гарантувати, що споживачі:

(а) мають право на укладення договору зі своїм постачальником газових послуг, в якому зазначаються:

- ідентифікаційні дані та адреса постачальника;
- послуги, що надаються, пропонувані рівні якості послуг, а також час на первинне підключення;
- види пропонованих послуг з обслуговування;
- способи, якими може бути отримана актуальна інформація про всі застосовні тарифи та плату за обслуговування;
- тривалість договору, умови поновлення та припинення послуг та договору, а також чи дозволяється відмова від договору без стягнення плати;
- будь-яка компенсація та механізми відшкодування, які застосовуються у разі недотримання передбачених договором рівнів якості послуг, зокрема, у разі неточного та несвоєчасного виставлення рахунків;
- метод ініціювання процедур врегулювання спорів відповідно до пункту (f); та
- інформація стосовно прав споживачів, зокрема, про повоження зі скаргами, та вся інформація, зазначена в цьому пункті, чітко викладена в рахунках або на вебсайті підприємства у сфері природного газу.

Умови мають бути справедливими та добре відомими заздалегідь. У будь-якому випадку, така інформація має бути надана до укладення або підтвердження договору. У тих випадках, де договори укладаються через посередників, інформація, пов'язана з питаннями, викладеними у цьому пункті, також має бути надана до укладення договору.

- (b) отримують належне повідомлення про будь-який намір змінити умови договору та поінформовані про їхнє право на відмову після отримання повідомлення. Постачальники послуг мають повідомляти своїх абонентів безпосередньо про будь-яке підвищення плати, у належний час, не пізніший, ніж за один звичайний розрахунковий період після того, як таке підвищення вступає в дію, у прозорий і зрозумілий спосіб. Держави-члени мають забезпечити, щоб споживачі могли вільно відмовлятися від договорів у разі, якщо вони не приймають нові умови, про які їх повідомив їхній постачальник газових послуг;
- (c) отримують прозору інформацію про застосовні ціни і тарифи, а також про стандартні терміни та умови доступу до газових послуг і користування ними;
- (d) мають широкий вибір методів оплати, які не створюють неналежної дискримінації між споживачами. Системи передоплати мають бути справедливими та адекватно відображати ймовірне споживання. Будь-яка різниця в термінах та умовах має відображати витрати для постачальника з боку різних платіжних систем. Загальні терміни та умови мають бути справедливими та прозорими. Вони мають бути викладені чітко та зрозумілою мовою, та не мають містити позадоговірних перешкод для реалізації прав споживачів, наприклад, надмірної договірної документації. Споживачі мають бути захищені від несправедливих або оманливих методів продажу;
- (e) не підлягають стягненню плати за зміну постачальника;

²²⁰ Офіційний вісник, L 144, 04.06.1997, с. 19.

²³⁰ Офіційний вісник, L 95, 21.04.1993, с. 29.

- (f) отримують вигоду від прозорих, простих та недорогих процедур розгляду їхніх скарг. Зокрема, всі споживачі мають мати право на добрий стандарт послуг та поведження зі скаргами з боку свого постачальника газових послуг. Такі процедури позасудового врегулювання спорів мають надати можливість вирішувати спори справедливо та швидко, бажано протягом трьох місяців, із забезпеченням, у тих випадках, де це виправдано, системи відшкодування та/або компенсації. Вони мають, скрізь, де це можливо, відповідати принципам, викладеним у Рекомендації Комісії 98/257/ЄС від 30 березня 1998 року про принципи, що застосовуються до органів, відповідальних за позасудове врегулювання спорів про захист споживачів ⁽²⁴⁾;
- (g) що приєднані до газової системи, поінформовані про свої права користуватись постачанням, відповідно до застосовного національного законодавства, природного газу визначеної якості за прийнятними цінами;
- (h) мають у своєму розпорядженні дані про своє споживання та мають мати можливість, за чіткою домовленістю та безоплатно, надавати будь-якому зареєстрованому підприємству з постачання доступ до даних його лічильників. Сторона, відповідальна за управління даними, має бути зобов'язана надавати такі дані підприємству. Держави-члени мають визначити формат даних та процедуру для постачальників та споживачів з отримання доступу до даних. Жодні додаткові витрати не мають стягуватися зі споживача за цю послугу;
- (i) належно інформуються про фактичне споживання газу та витрати з періодичністю, достатньою для надання їм можливості регулювати власне споживання газу. Така інформація має надаватися з використанням достатніх часових рамок, які враховують можливості приладів обліку споживача. Належна увага має бути приділена економічній ефективності таких заходів. Жодні додаткові витрати не мають стягуватися зі споживача за цю послугу;
- (j) отримують остаточний підсумковий рахунок після будь-якої зміни постачальника природного газу не пізніше, ніж через шість тижнів після того, як відбулася зміна постачальника.

2. Держави-члени мають забезпечити впровадження систем інтелектуального обліку, які мають сприяти активній участі споживачів на ринку постачання газу. Впровадження таких систем обліку може підлягати економічній оцінці всіх довгострокових витрат і вигод для ринку та індивідуального споживача або того, яка форма інтелектуального обліку є економічно обґрунтованою та ефективною за витратами та які часові рамки є можливими для їх розподілу.

Така оцінка має бути проведена до 03 вересня 2012 року.

За умови проведення такої оцінки, держави-члени або будь-який призначений ними компетентний орган має підготувати часовий графік для впровадження систем інтелектуального обліку.

Держави-члени або будь-який призначений ними компетентний орган мають забезпечити операційну сумісність таких систем обліку, які будуть впроваджені в межах їхніх територій, та мають належним чином враховувати використання належних стандартів та найкращих практик, а також важливість розвитку внутрішнього ринку природного газу.

ДОДАТОК II КОРЕЛЯЦІЙНА ТАБЛИЦЯ

²⁴⁰ Офіційний вісник, L 115, 17.04.1998, с. 31.

Директива 2003/55/ЕС	Ця Директива
Стаття 1	Стаття 1
Стаття 2	Стаття 2
Стаття 3	Стаття 3
Стаття 4	Стаття 4
Стаття 5	Стаття 5
—	Стаття 6
—	Стаття 7
Стаття 6	Стаття 8
Стаття 9	Стаття 9
Стаття 7	Стаття 10
—	Стаття 11
Стаття 7	Стаття 12
Стаття 8	Стаття 13
—	Стаття 14
—	Стаття 15
Стаття 10	Стаття 16
—	Стаття 17
—	Стаття 18
—	Стаття 19
—	Стаття 20
—	Стаття 21
—	Стаття 22
—	Стаття 23

Директива 2003/55/ЄС	Ця Директива
Стаття 11	Стаття 24
Стаття 12	Стаття 25
Стаття 13	Стаття 26
Стаття 14	Стаття 27
Стаття 15	Стаття 29
Стаття 16	Стаття 30
Стаття 17	Стаття 31
Стаття 18	Стаття 32
Стаття 19	Стаття 33
Стаття 20	Стаття 34
Стаття 21	Стаття 35
Стаття 22	Стаття 36
Стаття 23	Стаття 37
Стаття 24	Стаття 38
Частина 1 статті 25 (перше та друге речення)	Стаття 39
—	Стаття 40
Стаття 25 (решта)	Стаття 41
—	Стаття 42
—	Стаття 43
—	Стаття 44
—	Стаття 45
Стаття 26	Стаття 46
—	Стаття 47

Директива 2003/55/ЄС	Ця Директива
Стаття 27	Стаття 48
Стаття 28	Стаття 49
Стаття 29	Стаття 50
Стаття 30	Стаття 51
Стаття 31	Стаття 52
Стаття 32	Стаття 53
Стаття 33	Стаття 54
Стаття 34	Стаття 55
Стаття 35	Стаття 56
Додаток А	Додаток І